

**T.C.
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM ANA SANAT DALI**

**TÜRK SANAT EĞİTİMİNDE ORTAÖĞRETİM GÖRSEL
SANATLAR DERS PROGRAMLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İREM MELAHAT USTAOĞLU

OSMANİYE / 2022

**T.C.
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM ANA SANAT DALI**

**TÜRK SANAT EĞİTİMİNDE ORTAÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR DERS
PROGRAMLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İREM MELAHAT USTAOĞLU

**Danışman: Prof. Dr. Osman ALTINTAŞ
Jüri Üyesi: Prof. Dr. Serap BUYURGAN
Jüri Üyesi: Doç. Selma ŞAHİN**

OSMANİYE / 2022

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

“Türk Sanat Eğitiminde Ortaöğretim Görsel Sanatlar Ders Programları” başlıklı çalışma, jürimiz tarafından Resim Ana Sanat Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Osman ALTINTAŞ

(Danışman)

Üye: Prof. Dr. Serap BUYURGAN

Üye: Doç. Selma ŞAHİN

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

.../.../2022

.....

Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

T.C.
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK BEYANI FORMU

FORM
TEZLİ YL-15

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Osmaniye

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım; **Türk Sanat Eğitiminde Ortaöğretim Görsel Sanatlar Ders Programları** başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışmamda;

- Sunulan verilerin; gerekli izinleri alınmış ve denetimli laboratuvar koşullarında tarafımdan veya ilgili görevlilerce elde edildiğini ya da izin belgesine dayalı olarak ve kaynak göstermek suretiyle kullanıldığını,
- Kullanılan veriler üzerinde herhangi bir değişiklik veya eksiltme yapılmaksızın etik kurallara uygun olarak işlenip sunulduğunu,
- Maddi veya manevi destek sağlamış olan Kurum, Kuruluş ve kişilere destek türü de belirtilerek, varsa proje protokol numarası ile yoksa ismen Ön Söz/Teşekkür Bölümlerinde yer verildiğini,
- Yararlanılan kaynaklara Tez metni içinde atıf göstermek suretiyle değinildiğini ve bunların Kaynaklar Bölümüne eklendiğini,
- Teknik/Bilimsel Eser niteliği taşıyan Tezin özgün parçalarının bir başka ortamdan kopyalanarak alınmadığını ve bu parçaların bir başka Kurum/Kuruluş bünyesinde akademik amaç veya unvan almak amacıyla hiçbir suretle kullanılmadığını ve bir başkasının kullanmasına izin verilmediğini,
- Burada belirttiğim hususların aksinin tespit edilmesi halinde tüm yasal sorumluluğun şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

19 /09/ 2022

İmza

İrem Melahat USTAOĞLU
Öğrenci

ÖĞRENCİ NO	2021201105
ANABİLİM/ ANA SANAT DALI	Resim
BİLİM/ SANAT DALI	Resim/ Tezli Yüksek Lisans
ENSTİTÜ KAYIT TARİHİ	22/09/ 2020

ÖZET

TÜRK SANAT EĞİTİMİNDE ORTAÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR DERS PROGRAMLARI

İREM MELAHAT USTAOĞLU

Yüksek Lisans, Resim Ana Sanat Dalı

Danışman: Prof. Dr. Osman ALTINTAŞ

Ağustos 2022, 79 sayfa

Bu çalışmada, “Görsel Sanatlar” dersi ortaöğretim ders programlarının incelenmesi yapılmıştır. Araştırmanın amacı, Türk Sanat Eğitimi’nde “Görsel Sanatlar” dersinin ortaöğretim ders programlarındaki yerini haftalık ders çizelgeleri açısından değerlendirmektir. Araştırmanın amaç çerçevesinde nitel araştırma yöntemi kullanılmış, araştırmanın modeli kaynak tarama yöntemidir. Öncelikle Görsel Sanatların ne olduğu, Görsel Sanatlar dersine dair açıklamaların hangi ortak noktada birleştiği, öğretim programları ve ders programları tanımlarından hareketle ortaya konmuş; Görsel Sanatlar kavramı açıklandıktan sonra ortaöğretim görsel sanatlar dersi içeriğine değinilerek çalışmanın esasını oluşturan görsel sanatlar dersi ortaöğretim ders programları konusu derinlemesine ele alınmıştır. Görsel Sanatlar dersi konusunda eğitimcilerin görüşlerine detaylı olarak yer verilmiş ve bu konu hakkında büyük tartışmalardan biri olan Görsel Sanatlar dersinin, ders programlarında yeterli ders saatinde yer alıp almadığı hususu üzerinde durulmuştur. Ders programları ve müfredat incelenmiş, bu incelemelerde öne çıkan “Görsel Sanatlar” dersinin hedefleri, öğrenme alanları ve bu alanlarla ilgili beceri ve kazanımlara yakından bakılmıştır. Görsel Sanatlar dersinin ortaöğretim içerik ve ders saatleri esas alınarak yürütülen bu çalışmada, açıklanan programlardaki konu ve kazanımlar tespit edilip gruplandırılmış ve açıklanmıştır. Yapılan çalışma sonunda ortaöğretim ders programlarında Görsel Sanatlar dersinin programda yeterli ders saatinde yer almadığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Görsel sanatlar, ortaöğretim, ders programları, haftalık ders çizelgesi.

ABSTRACT**SECONDARY EDUCATION VISUAL ARTS CURRICULUM IN TURKISH
ART EDUCATION****İREM MELAHAT USTAOĞLU****Master's Thesis, Department of Art Painting****Supervisor: Prof. Dr. Osman ALTINTAŞ****August 2022, 79 pages**

In this study, the secondary education curriculum of the "Visual Arts" course was examined. The aim of the research is to evaluate the place of the "Visual Arts" course in Turkish Art Education in secondary education curriculum in terms of weekly course schedules. Qualitative research method was used in the scope of the research, and the model of the research is the literature review method. First of all, what Visual Arts is, what common point the explanations about the Visual Arts course meet, are revealed based on the definitions of curricula and syllabuses; After explaining the concept of Visual Arts, the content of the secondary education visual arts course was mentioned and the visual arts course secondary education curriculum, which constitutes the basis of the study, was discussed in depth. The views of the educators on the Visual Arts lesson are given in detail and the issue of whether the Visual Arts lesson, which is one of the great debates on this subject, is included in the lesson programs, is emphasized. Curriculum and curriculum were examined, the objectives of the "Visual Arts" course, which came to the fore in these reviews, learning areas and the skills and achievements related to these areas were examined closely. In this study, which was carried out based on the secondary education content and course hours of the Visual Arts course, the subjects and achievements in the announced programs were identified, grouped and explained. At the end of the study, it was determined that the Visual Arts course in the secondary education curriculum was not included in the sufficient course hours.

Key words: Visual arts, secondary education, lesson plans, weekly lesson schedule.

ÖN SÖZ

İnsanlar duygu ve düşüncelerini farklı bireylere aktarmak için sanatı kullanır. Birey yaşam süreci boyunca sanata ihtiyaç duyar. Sanatın bir dalı olan resim, görsel sanatlar dersi olarak öğretim programlarında karşımıza çıkmaktadır. Eğitim sisteminde ders programları içerisinde görsel sanatlar olarak adlandırılan resim dersi zorunlu ve seçmeli ders olarak programlarda yer almaktadır. Eğitim sistemi içerisinde bulunan ders programlarında, Görsel Sanatlar dersinin yeterli ders saatinde yer aldığı konusunda ortak bir yargıda bulunulmuş değildir. Türk sanat eğitimi bağlamında Ortaöğretim Görsel Sanatlar Ders Programlarının incelendiği bu çalışmada ders programları içerisinde Görsel Sanatlar dersine katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Yapılan bu çalışmada ilk olarak Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, ortaöğretim, öğretim programları, eğitim programları ve öğeleri, ders programları, sanat eğitimi ardından görsel sanatlar eğitimi açıklanmıştır. Devamında ortaöğretim görsel sanatlar dersi kazanımları, içeriği ve haftalık ders çizelgeleri incelenmiştir. Son bölümde ise Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinin sınıf düzeylerine göre ders programlarındaki yeri belirtilmiş ve gerekli değerlendirmeler yapılmıştır. Özenle yürütülen okumalar ve yorumlamalar neticesinde Görsel Sanatlar dersinin ders programlarında yeterli ders saatinde yer almadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tezim için değerli bilgi ve birikimlerini benimle paylaşan ve her türlü desteği sağlayan, tez danışmanım ve hocam Prof. Dr. Osman ALTINTAŞ 'a teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Hayatımın her anında destekçim olan en değerli varlığım annem Meryem KARA'ya, kardeşlerim Kemal USTAOĞLU' na, Şevval USTAOĞLU'na ve hayat arkadaşım Samet BİLKAY' a verdikleri emekler için teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
KISALTMALAR.....	vi
TABLOLAR LİSTESİ.....	vii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem.....	1
1.2.Amaç.....	4
1.2.1. Alt Amaçlar.....	4
1.3.Önem.....	4
1.4.Varsayımlar.....	5
1.5.Sınırlılıklar.....	6
1.6.Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı.....	7
2.2.Görsel Sanatlar Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı.....	8
2.3.Ortaöğretim.....	14
2.4.Öğretim Programı.....	15
2.5.Eğitim Programı.....	16
2.5.1.Eğitim Programının Temel Öğeleri.....	16
2.5.1.1. Kazanım/ Amaç.....	17
2.5.1.2. İçerik.....	17
2.5.1.3. Öğrenme- Öğretme Süreci.....	18
2.5.1.4. Ölçme ve Değerlendirme.....	18
2.6.Ders Programları.....	18
2.7.Sanat Eğitimi.....	19
2.8.Görsel Sanatlar Eğitimi.....	22
2.9.İlgili Araştırmalar.....	25

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli.....	27
------------------------------	----

3.2.Evren ve Örneklem.....	27
3.3.Verı Toplama Tekniği ve Aracı.....	28
3.4.Verilerin Analizi.....	28

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1.Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum.....	30
4.2.İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum.....	33
4.3.Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum.....	39

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Tartışma.....	56
---------------	----

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuç.....	60
6.2.Öneriler.....	62

KAYNAKÇA.....	63
----------------------	-----------

ÖZ GEÇMİŞ.....	68
-----------------------	-----------

KISALTMALAR

AİHL: Anadolu İmam Hatip Lisesi

AL: Anadolu Lisesi

AMP: Anadolu Meslek Programı

ATP: Anadolu Teknik Programı

FL: Fen Lisesi

GÖS: Görsel Sanatlar

GÖSDÖP: Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı

GSL: Güzel Sanatlar Lisesi

HSBAL: Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi

Ka: Kazanım

MTAL: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

ODSAT: Ortak Ders Saati Toplamı

SA: Saat

SBL: Sosyal Bilimler Lisesi

SL: Spor Lisesi

THM: Türk Halk Müziği

TSM: Türk Sanat Müziği

TTK: Talim Terbiye Kurulu

TTKB: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Görsel Sanatlar Öğretim Programı'nda Alana Özgü Beceriler.....	11
Tablo 2. Araştırmada İncelenen Kaynaklar.....	28
Tablo 3. 9. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi, Sanat Eleştirisi Ve Estetik, Kültürel Miras Ve Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanları Kazanım ve Ders Saatlerini Gösterir Dağılım.....	30
Tablo 4. 10. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi, Sanat Eleştirisi Ve Estetik, Kültürel Miras Ve Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanları Kazanım ve Ders Saatlerini Gösterir Dağılım.....	31
Tablo 5. 11. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi, Sanat Eleştirisi Ve Estetik, Kültürel Miras Ve Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanları Kazanım ve Ders Saatlerini Gösterir Dağılım.....	31
Tablo 6. 12. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi, Sanat Eleştirisi Ve Estetik, Kültürel Miras Ve Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanları Kazanım ve Ders Saatlerini Gösterir Dağılım.....	32
Tablo 7. Ortaöğretim Görsel Sanatlar Ders Kazanımları Analizi.....	32
Tablo 8. Ortaöğretim Haftalık Ders Çizelgelerinde Görsel Sanatlar Ders Saatlerinin Durumu.....	34
Tablo 9. Ortaöğretim Haftalık Ders Çizelgelerinde Güzel Sanatlar Lisesi (Görsel Sanatlar) Dersleri ve Ders Saatleri.....	38
Tablo 10. Görsel Sanatlar Ders Programı İçeriklerdeki Benzerlik ve Farklılıklar.....	51

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde; ele alınan problem durumuna, araştırmanın amacına, alt amaçlarına, araştırmanın önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve tezde yer alan önemli kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1.Problem

1982 Anayasası'nın 64.Maddesine göre “Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat eserlerinin ve sanatçının korunması, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gereken tedbirleri alır.” Anayasada bulunan bu madde devletin önemli sorumluluklarından birinin sanata ve sanatçıya sahip çıkmak olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda da eğitim programlarında sanat derslerinin yer alması şaşırtıcı değildir. Eğitim programlarında sanat derslerinin çeşitli ders başlıkları altında yer aldığı görülmektedir. Eğitim programlarında, Görsel Sanatlar dersine vurgunun da önemli olduğu yapılan araştırmalar çerçevesinde görülmektedir.

Eğitimin ve eğitim programlarının, birey ve toplum hayatının her alanına etki eden yönünün olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Ek olarak eğitim programları bireyin sürekli değişen ve gelişen hayatına göre planlanmaktadır.

Toplum ve kültür, eğitimin anlamı içinde barınmaktadır. Eğitim, çağın değişen gerekliliklerine göre sürekli değişmektedir. Bireyin arzularının ve gereksinimlerinin tümüyle bağlantılıdır. Bireyleri hayata tutundurmak, yoğurmak, topluma faydalı birey olarak yetiştirmek, eğitimidir (Sel, 1972, s.19). Sosyokültürel yaşam, bilim ve teknoloji alanındaki hızlı değişim ve gelişim, toplum ve bireyin gereksinim duyduğu niteliklerinde değişmesine neden olmaktadır. Bu değişimde ise tabii olarak dönemin ihtiyaçlarını karşılayabilecek bireylerin yetişmesini sağlayacak olan, öğretim programlarının yenilenmesi ve güncellenmesi gerekliliğini oluşturmuştur (MEB,2017).

Tarih boyunca bilim, teknoloji ve eğitim gibi çoğu disiplin hızlı bir gelişim ve değişim süreci geçirmiştir. İnsanların bu değişim evresine uyum sağlayabilme sürecinde eğitim ve öğretimin etkisi yadsınamaz derecededir. Yeniliğe açık, benliğini geliştiren, kendisini ifade eden, sorgulayabilen, eleştirel düşünce yetisine sahip, yaratıcı kimlikler yetiştirmek, eğitim ve öğretimin temel amaçlarındandır. Sanat eğitimi de sürekli hızlı bir değişim ve gelişim sürecinde olan bireylerin kendilerini sanat yoluyla ifade etmelerini, yeteneklerini geliştirmeyi ve daha birçok kazanımı hedeflemektedir. Bu kazanımların gerçekleşmesi anlamında görsel sanatlar eğitimi; resim, grafik, fotoğraf, heykel, gibi dalların teoride ve beceride hedef alan öğrenme programı sağlamaktadır (Alpaslan Asiltürk, 2019, s.1).

Çağdaş eğitim ve öğretimin temel amacı; bireylerin hayatta ihtiyaç duyabilecekleri bu yüzyılın gerekliliklerine göre düzenlenen bilgi, davranış ve değerler ile nitelikli birey yetiştirmektir. Problem çözme, karar verebilme, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve üst biliş becerileri edinme diğer hedeflerindendir. Birey bu hedeflere eğitim-öğretim teorisi ve uygulaması yoluyla ulaşabilmektedir. Tüm bu amaç ve kazanımlara dayalı en mühim olgu eğitim- öğretim programlarıdır. Bireyin ve toplumun yaşadığı dönemin gereksinimleri göz önüne alınarak, beklenen hedeflere uygun eğitilmek de eğitim-öğretim programları aracılığıyla gerçekleşmektedir. Çağdaş ve sürekli kendini ileriye taşıyan toplumlarda, bilim, teknoloji ve sanat ayrılmaz bütünün parçalarıdır. Sanat eğitimi tüm toplumların, içerisinde yaşanan evrenin, ortak paydaşı ve dilidir. Toplumunu anlayan her birey için sanat eğitimi bir yaşam dersidir. Bu sebepten, sanat eğitimi eğitim-öğretim programlarında mühim bir konuma sahiptir ve ihtiyaçtır.

Sanat ve sanat eğitiminin titiz bir çabaya bağlı olduğu yadsınamaz. Sanat, bilimin ve tekniğin arkasında kalmaz, bilim ve teknikten ayrı bir yerde konumlandırılmaz. Sanat ve bilim birlikte harmanlandığı bir durumu gerektirir. Birey ve toplum için sanat ve sanat eğitimi bir lüks, bir zorunluluk değildir. Fakat doğal bir gereksinimdir (Etike, 1995, s.47). Toplumların içerisinde bulunduğu evrende amaçları vardır. Bu amaçlarda uygarlaşmayı yön almaktadır. Bu sebeple sanat ve teknoloji evresinden ilerlemek kaçınılmaz gözükmektedir. Bu bağlamda günümüzde eşit, duyarlı ve kaliteli toplumun en mühim gerekliliklerinden biri de sanat eğitimidir (Artut,2009, s.94). Genel eğitim süreci içerisinde bireye sunulan sanat eğitimi derslerinde öğrenciler, yetenekli veya yeteneksiz

olarak ayrılmadan alanın estetik değeri bireye kazandırılarak, beğeni algılarının gelişim gösterebilmesi amaçlanmalıdır (Karayağmurlar, 1990, s.209).

Görsel Sanatlar dersi öğrencinin estetik karakter kazanmasını sağlayan eğitim bilimlerinin çalışma alanlarından birisidir. Öğrencinin kendisini anlatmasına, estetik duyularının gelişmesine ve sanatsal etkinliklerinin hayata geçirilmesine yardımcı olan görsel sanatlar dersi, yalnızca sanata yetkinliği olan yetenekli bireylerin değil, toplumdaki tüm kişilerin sanatla karşılaştığı bir derstir (Çalışır,2021, s.1).

Sanat eğitiminde çeşitli sorunlar yer almaktadır. Bu sorunlar; toplumsal, ekonomik, çevresel, kişisel sorunlar olarak sıralanabilmektedir. Sanat eğitiminin bir parçası olan güzel sanatlara ilişkin derslerde çeşitli problemler vardır. Eğitim programlarında Görsel Sanatlar olarak yer alan derste ders saati yetersizliği bilinen bir sorundur.

Görsel Sanatlar derslerinde çözüme ulaşamamış sorunlar yer almaktadır. Bu sorunlardan bazıları; öğretmenler, ders saat sayısı, müfredat içeriği, ders materyalleri gibi konulardır. Özellikle ilköğretimde Görsel Sanatlar dersleri ağırlıklı olarak sınıf öğretmenleri tarafından okutulmaktadır. Ortaöğretim de ise Görsel Sanatlar dersinin seçmeli dersler içerisinde bulunması, dersin seçilememesi riskini arttırmaktadır. Birey yetiştirme süresi içerisinde; beynin sol tarafının aktif olarak çalıştığı matematik, fen dersi gibi derslerinin yoğun olarak hazırlandığı eğitim programları, bireylerin yetişmesinde, seçtiği alanda ilerleyebilmesinde ya da yaratıcılığını geliştirebilmesinde yeterli değildir. Eğitim programlarında, sayısal derslere gerek içerik gerek saat sayısı olarak ağırlık verildiği kadar, sanat derslerine de ağırlık verilmesi ve zorunlu dersler arasında yer alması sağlanmalıdır. Eğitim aşamasında beynin sağ tarafının aktif olarak çalışmasına ve gelişmesine olanak sunan derslere de yer verilmelidir. Bu olanaklar sağlandığı sürece, eğitim programları, her anlamda yaratıcı kişiliklerin yetişmesinde yeterli seviyeye gelecektir (Buyurgan, Buyurgan,2012, s.3).

Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda Görsel Sanatlar dersinin ve ders programlarının bireye hayatının tüm alanlarında katkı sağlayacak olduğu görülmektedir. Görsel Sanatlar dersiyle öğrencilerin sanatla kendini ifade edebilmeleri, yeni bakış açıları kazanmaları ve becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Bu bakımdan, araştırmada ortaöğretim görsel sanatlar ders programlarının içeriği incelenmiştir.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, Türk Sanat Eğitimi'nde "Görsel Sanatlar" dersinin ortaöğretim ders programlarındaki yerini haftalık ders çizelgeleri açısından değerlendirmektir.

1.2.1. Alt Amaçlar

Araştırmanın esas amacına ek olarak, aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır.

- a) Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinin sınıf düzeyine göre kazanım oranları karşılaştırıldığında arasında nasıl bir fark vardır?
- b) Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinin, ders programlarındaki ders saati ile diğer derslerin ders saatleri karşılaştırıldığında arasında nasıl bir fark vardır?
- c) Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersi, ders saati açısından programda sunulan kazanımlar için yeterli midir?

1.3. Önem

Bireyler çok yönlü eğitim ihtiyaçları olan varlıklardır. Birey eğitiminin ana yönlerinden ve bileşenlerinden biri sanat eğitimidir. Bilim, teknoloji felsefe ve bedensel eğitim gibi sanat eğitimi de kişisel ve toplumsal eğitiminin en vazgeçilmez parçalarından biridir (Mercin, Alakuş, 2007, s.15). Bu bağlamda, sanat eğitiminin bireysel bir ihtiyaç olduğunu ve eğitim programlarının bir parçası olduğunu göstermektedir.

Eğitim sürecinin ana birleşen parçaları, öğrenci, öğretmen ve programlardan oluşabilmektedir. Programlar, bireyde istenilen kazanımları, tutumları, davranışları ve özünü ortaya koyabilecek planlı eğitim ve hakimiyet hallerini geri bildirim sunmakta olan, canlı bir bütün biçiminde tanımlanabilir (Sönmez, Alacapınar, 2015, s.11). Eğitim bir süreçtir. Bu sürecin içerisinde çeşitli bileşenler bulunmaktadır. Eğitim programları bu

bileşenin bir parçası halindedir. Programlar çeşitli kazanımlar sunan bir bütündür. Sanat eğitiminde; eğitim, öğretim ve ders programları önemli konumdur. Nitelikli sanat eğitimi, çeşitli özelliklere göre şekil alan programlar dahilinde meydana gelmektedir.

Kaliteli bir sanat eğitimi, içinde bulunduğu çağın gelişen ve sürekli değişen ihtiyaçları kapsamına göre şekillenen, kendini değiştirip, geliştirebilen öğretim programlarıyla mümkün olacaktır (Buyurgan, Buyurgan, 2012, s.5).

Daha önce yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde, Görsel Sanatlar dersi ile ilgili çeşitli araştırmalara ulaşılmıştır. Görsel Sanatlar dersi öğretim programları kapsamında, ilkokul, ortaokul ve lise, öğretim programları karşılaştırılmış, değerlendirilmiş ve sonuçları araştırılmıştır. Görsel sanatlar dersinin Türk Eğitim Sistemi'ndeki önemini belirlemeye dönük araştırmalar yapılmıştır. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programlarının değişim ve gelişim süreci incelenmiştir. Ancak Görsel Sanatlar Ortaöğretim Ders Programlarını irdeleyen herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırmada, Görsel Sanatlar Ortaöğretim Ders Programları içeriği araştırılarak, birey üzerindeki kazanımlarını görmek ve ortaöğretim genel ders programları içerisinde ders saatin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ek olarak Görsel Sanatlar ders saatinin iyileştirilmesi hedeflenmiştir. Araştırma olumlu sonuçlara ulaştığı takdirde, Görsel Sanatlar dersinin ders programlarında ders saatinin niteliğinin artacağı öngörülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Çalışmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilecektir:

- a) Ortaöğretim kademesindeki öğrencilerin Görsel Sanatlar dersiyle ilgili daha çok deneyime sahip olduğu,
- b) Görsel Sanatlar dersinin, eğitim-öğretim programlarında ders saatinin yetersiz olduğu,
- c) Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinin incelenmesinde Öğretim Programlarının ve ders programlarının yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma;

- 1) MEB tarafından 2018 tarihinde yayınlanan Görsel Sanatlar Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı ve MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 19/02/2018 tarihinde yayınlanan Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi ile sınırlandırılmıştır.
- 2) Bu araştırma, Anadolu Lisesi, Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Fen Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi (Müzik), Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Halk Müziği), Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Sanat Müziği), Güzel Sanatlar Lisesi (Görsel Sanatlar), Spor Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Uluslararası İmam Hatip Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Meslek Programı), Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Teknik Programı) ile sınırlandırılmıştır.

1.6.Tanımlar

Görsel Sanat Eğitimi: Bireyin kültürel olarak gelişmesine, sezgilerini, hayal gücü ve muhakeme gibi kazanımları geliştirmesine, çeşitli okuryazarlık oluşturmaya, algı ve düşünmenin birçok yolunu ve temellerini öğretmek bireye yardımcı olan bir eğitimidir (Özsoy,2007, s.51).

Eğitim Programları: Eğitim sürecinin ana birleşen parçaları, öğrenci, öğretmen ve programlardan oluşabilmektedir. Programlar bireyde istenilen kazanımları, tutumları, davranışları ve içeriği, ortaya koyabilecek planlı eğitim ve düzen durumlarına, geri bildirim sunan canlı bir bütün biçiminde tanımlanabilir (Sönmez, Alacapınar,2015, s.11).

Öğretim Programları: Belirlenmiş olan öğretim programındaki farklı sınıf ve derslerde bireye okutulacak konuları, bunların hedeflerini, her dersin sınıf kademesine göre haftada kaç saat okutulacak olduğunu, öğretim yöntemlerini ve tekniklerini belirlemiş olan kılavuzdur (Büyükkaragöz, 1997).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın kapsamı içerisinde bulunan konuların içeriği ile ilgili bilgi verilmektedir.

2.1. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı

Kişiliğin kültürel olarak yapılanması, birey yaşamında sanatın anlam ifade etmesi, ulaştığı bilgiyi sorgulaması, yaratıcı ve özgür düşünecek kişilerin yetiştirilmesinde Görsel sanatlar dersi, mühim değer taşımaktadır (MEB,2018).

Görsel Sanatlar Ders Programı, öğrencinin yaşını da kapsayarak, tüm yaşam sürecinde ana bir kazanım olarak özlerini açıklama ve bu açıklama yollarını öne çıkartmak; ek olarak bunlardan faydalanarak, duygusal, bilişsel, kültürel ve toplumsal taraflarından yetkin, istikrarlı kişilik oluşturmalarını ve kaliteli alışkanlıklar kazanmaları için hazırlanmıştır. (Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2006, s.5) Ek olarak GÖSDÖP, toplum ve birey hassasiyetine sahip eğitim bilinci içerisinde hazırlanırken; program içerisinde sanat, her açıdan öneminin anlaşılmasını sağlamak; toplumsallaşma da girişimci bir karakter inşa etmek; kaliteli düşünce biçimi ve düşünce yollarını geliştirmede sanatın tüm işlevlerinden faydalanarak yenilikçi bir eğitim programı inşa etmeyi hedeflemiştir (MEB, 2006)

Güncel eğitim sistemimizin müfredatlarında yer alan, görsel sanatlar dersi öğretim programı analiz edildiğinde, önceki müfredat programlarından daha farklı bir yapıya ve anlayışa sahip olduğu görülmektedir. Önceki yıllara ait öğretim programlarında “Resim-İş” olarak adlandırılan dersin yerine günümüzde “Görsel Sanatlar” olarak adlandırılan ders gelmiştir. Ders içeriğine yalnızca resim eğitimine ait olmayan; iki ve üç boyutlu sanat alanlarını da kapsayan uygulamalar ve içerikler eklenmiştir (Ertürk, 2013, s.79).

Makul biçimde ve öğrenciye göre hazırlanan sanat öğretim programları öğrenmeyi de basit kılacak sınıf alanları oluşturmaktadır (Diamond 1996’dan aktaran

Yurdakal 2019, s.235). Bu bağlamda sanata ve görsel sanatlar dersiyle alakalı programlarının öğrenci öncelikli hazırlanması, bireylerin başarı oranlarını ve öğrenme kabiliyetlerini arttıracaktır.

Öğretim programları, bireye kazandırılacak olan eğitim-öğretim etkinlikleri içerisinde, konuları, kazanımları, amaçları, süreleri yani program ile bağlantılı tüm konulara karar veren bir tasarıdır. Bu bağlamda da GÖSDÖP dersin öğretimiyle alakalı tüm konu ve kapsam alanlarını belirleyen temeli içermektedir. Fakat bireyi yaşam sürecine yetiştirme bağlamında değişken olan dünya şartlarını göz ardı etmeden, bir program inşa etmesi ve zamanı geldiği süreçte yenilenmesi gerekmektedir (Bozok, 2021, s.9).

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı; MEB tarafından 2018 yılında güncellenmiş ve yayınlanmıştır. Görsel Sanatlar dersi için birey kazanımlarının yetkin olarak planmış olduğu bir programdır. Sanat Eğitimi bireylere benimsetebilmek ve kazandırabilmek için ileri düzeyde hazırlanmış Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'na ihtiyaç vardır (Çalışır, 2021, s.7).

2.2. Görsel Sanatlar Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı

Bu araştırmanın, bulgular çerçevesinde sınırlayıcı ve kılavuz olacağından 2018 yılından başlayarak uygulamada olan Görsel Sanatlar Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı'ndan ayrıntılı olarak bahsedilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Program; “MEB Öğretim Programları”, “Öğretim Programlarının Uygulanması” ve “Öğretim Programının Yapısı” olmak üzere üç ana başlığa ayrılmıştır. Devamında ise program kendi içerisinde çeşitli alt başlıkları bulunan bölümlerden oluşmuştur.

MEB Öğretim Programları bölümünün alt başlıkları şu şekilde sıralanmıştır:

- “1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI
- 1.1. ÖĞRETİM PROGRAMININ AMAÇLARI
- 1.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ PERSPEKTİFİ
 - 1.2.1. Değerlerimiz
 - 1.2.2. Yetkinlikler
- 1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI
- 1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI
- 1.5. SONUÇ” (MEB, 2018, s.3).

Bu başlıklardan kısa olarak bahsetmek programla alakalı genel anlamda fikir sahibi olmamızı kolaylaştıracaktır.

1. Millî Eğitim Bakanlığı Öğretim Programları kısmında kısaca öğretim programlarının sadece bilgi aktaran değil, bireysel farklılıkları önemseyen, yetenekli bireyler kazandırma hedefli, basit ve yalın şekilde oluşturulduğundan bahsedilmiştir.

1.1. Öğretim Programının Amaçları bölümünde okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbiri ardına devam eden, birbirini tamamlayan amaçlarda olduğundan ve bireylerin hayata hazır olacak amaçlarda yetiştirildiğinden bahsedilmiştir.

1.2. Öğretim Programının Perspektifi bölümünde eğitim sisteminin genel amaçlarında değerlerimiz ve yetkinliklerin ayrılmaz bir bütün ilkesinin benimsendiğinden ve programların sürekli olarak günün şartlarına göre güncellenip, yenilendiğinden bahsedilmiştir.

1.2.1. Değerlerimiz bölümünde öğretim programlarında başlıca kök değerler olduğundan, bu değerler ışığında bireyler yetiştirmenin hedeflendiğinden bahsedilmiştir.

1.2.2. Yetkinlikler bölümünde TYÇ belirlenmiş olan sekiz yetkinliğin tanımlarından bahsedilmiştir.

1.3. Öğretim Programlarında Ölçme Ve Değerlendirme Yaklaşımı bölümünde ölçme ve değerlendirme ait yedi adet ilke belirlenmiş ve bu ilkelere ait açıklamalardan bahsedilmiştir.

1.4. Bireysel Gelişim Ve Öğretim Programları bölümünde programların birey gelişiminde bir bütün olduğundan bahsedilmiştir.

1.5. Sonuç bölümünde öğretim programlarının güncellenirken hangi süreçlerden geçtiği üzerinde bilgiler verilmiş, programlarda gerekli görüldüğü takdirde tekrardan güncellemeye gidileceğinden bahsedilmiştir.

2. Öğretim Programlarının Uygulanması bölümünün alt başlıkları şu şekilde sıralanmıştır:

- “2.1. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI
- 2.2. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ALANA ÖZGÜ BECERİLER
- 2.3. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR
- 2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU” (MEB,2018, s.3).

Bu başlıklar araştırmaya ışık tutacağından daha geniş kapsamda ele alınacaktır.

2.1.Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının Özel Amaçları bölümünde, 2018 GÖSDÖP’de birey gelişim sürecinin bir bütünden oluştuğu ilkesinden hareket edilmiştir. Örneğin, dilin evrimi düşünme gelişimini etkileyip, düşünme gelişiminden etkilenmektedir. Bu bağlamda da eğitimcilerden bireyin kazandığı bir kazanımın, gelişim sürecinde farklı alanları da etkileyeceğine dikkat edilmesi beklenmektedir (MEB, 2018, s.11).

“Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

1. Sanat hakkında bilgi sahibi olması,
2. Sanat uygulamaları hakkında bilgi sahibi olması,
3. Geleneksel ve çağdaş malzemeleri kullanarak özgün ürünler oluşturması,
4. Sanatın elemanlarını, prensiplerini kavraması ve bunları çalışmalarında kullanması,
5. Sanat eğitimi uygulamaları yoluyla estetik duyarlılık kazanması,
6. Gözlem yaparak gerçekleştireceği çalışmalar doğrultusunda görsel algısını geliştirmesi,
7. Hayal gücünü çalışmalarına yansıtması,
8. Görsel sanatlar ile ilgili temel terim, teknik ve yöntemleri kullanma becerileri kazanması,
9. Duygu, düşünce ve izlenimlerini özgün sanatsal tasarımlara dönüştürerek kendisini sanat yolu ile ifade etmesi,
10. Sanatın insanlık tarihine katkılarını bilen, evrensel düşünceye sahip bir birey olarak toplumların gelişiminde güzel sanatların yerini ve önemini kavraması,
11. Farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin bilinciyle yenilikleri takip etmesi ve sanatsal çalışmalarında teknolojik olanaklardan yararlanması,
12. Sanat yapılarını betimleme, çözümleme, yorumlama, yargılama yöntemleri ile inceleyerek değerlendirmesi,
13. Doğayı seven, çevreye duyarlı, insan haklarına saygılı, milli ve manevi değerleri evrensel bir bakış açısı ile değerlendirebilen bir kişiliğe sahip olması,
14. İş sağlığı ve güvenliğine yönelik önlemler alınmasının önemini kavranmasını açıklamaktadır” (MEB, 2018, s.11).

Programın özel amaçlarına bakıldığında, programın öğrenciye birçok açıdan çeşitli kazanımlar sunduğu, bu kazanımların sadece ders kapsamında değil, yaşam sürecinin tüm alanlarında bireye fayda sunacak amaçlar olduğu görülmüştür. Sanat hakkında ve sanat uygulamaları hakkında bilgiler edindirmek, çevresine duyarlı kişilikler kazandırmak, iş sağlığı ve güvenliğine karşı tedbirler almak, geleneksel ve çağdaş malzemeleri harmanlamak, gözlem biçimlerini güçlendirmek, hayal gücünü

çalışmalarına katan özgün eserler üreten bireyler yetiştirmek, eserler hakkında detaylı analiz becerisini kazandırmak hedeflenmektedir.

2.2. Görsel Sanatlar Dersi Alana Özgü Beceriler bölümünde GÖSDÖP ile öğrenciler, GÖS alanında yeni ilerlemeleri izlemesi ve bahsedilen amaç doğrultusunda Görsel Sanatlarla alakalı konferans, söyleşi, seminer vb. faaliyetlere seyirci pozisyonunda katılabilmesi; kültürel bağlamda çeşitliliklere hürmet göstermesi; başka bireylerle etkileşim, iletişim halinde bulunup, Türkçeyi doğru ve anlaşılır biçimde kullanarak etkili diyaloglar kurabilmesi; doğaya sevgi besleyen, içerisinde bulunduğu dış dünyaya duyarlı olması; girişimci yeteneğini ilerletebileceği kültür ile sanat faaliyetlerine katılabilmesi gibi toplumsal alanlarda uygunluk kazanmasına ek olarak, öğrencilerin sanat eserlerine yaklaşım perspektifine farklı duygu, düşünme ile intibasını orijinal sanatsal eserler inşa etmelerine fayda sunacaktır (MEB, 2018, s.12). Bu bağlamda çeşitli tekniklerin birlikte kullanılabilmesi amaçlanmıştır. GÖSDÖP ile bireye kazandırılacak beceriler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1.

Görsel Sanatlar Öğretim Programı 'nda alana özgü beceriler

“Algılama	Analiz Etme”
“Bilişim Teknolojilerini Kullanma	Değerlendirme”
“Çok Yönlü Düşünme	Eleştirel Düşünme”
“El- Göz- Beyin Koordinasyonunu Sağlam	Estetik Duyarlılık”
“Görsel Okuryazarlık	Kültürel Miras”
“Sanatsal Etik	Öz Farkındalık”
“Tasarım	Medya Okuryazarlığı”
“Gözlem Yapma	Malzeme Kullanma”
“Sentez	Yaratıcı Düşünme”

Kaynak: MEB,2018, s.12

Tablo 1’de GÖSDÖP (ortaöğretim) alana özgü becerileri analiz edildiğinde öğrencilerin bu alana özgü becerileri elde ettiğinde; özgün tasarımlar yapmak, analiz etme ve değerlendirme, hayal güçleri ve yaratıcı özgün düşünceleri çalışmalarına yansıtma ve yanıtma, yanı sıra çeşitli alan bilgisine de katkı sağlayacağı görülmektedir. Güncel

Görsel Sanatlar Eğitiminden beklenen tüm kazanımları bireye sunmuş olduğu görülmektedir.

Genel eğitim çerçevesinde, görsel sanatlar eğitimi; sanat alanının kural ve araçlarından faydalanarak öğrenciye estetik benlik kazanımı sunmayı amaçlayan eğitimidir. Bu eğitim sürecinde birey algılama, bilgilendirme, yansıtma, kavrama, ifade etme ve eleştirel eylemleri, estetik kurallar çerçevesinde sanatın dilinden faydalanarak edinir. Bu eğitim kapsamında öğrenci, sınırsız sanat evreninden benliğine uygun sanat dilini geçerek kendisini ifade etme şansını yakalamaktadır (Aykut,2006, s.34).

2.3. Öğretim Programının Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar bölümünde GÖSDÖP’de (ortaöğretim) dikkat edilecek hususlar altı madde halinde verilmiş ve detaylı açıklanmıştır. Açıklama şu şekilde özetlenebilir; GÖS biçimlendirme ve sanat kültürü çalışmaları, isteğe bağlı olarak birbirinden bağımsız ya da bir bütün halinde derslerde işlenebilir, bireylerin sanatı seven, vatanperver, öz kabiliyetleri doğrultusunda orijinal düşünüp çalışmalarına aktarabilen bireyler olması hedefinde uygulamalara önem verilmelidir. Öğrenci merkezli uygulama yaklaşımı benimsenmeli, bireyin özgürlüğü, özgünlüğü ve keşfederek öğrenebilmesi sınırlandırılmamalıdır. İleri boyutta sanat eseri oluşturmak isteyen bireyler desteklenmeli, fakat her öğrenciden böyle bir tutum beklenmemelidir. Milli ve evrensel eserler incelenerek öğrenciye farklı düşünce görüşleri kazandırılmalı ve düşüncelerini rahatça dile getirebilmesi hedeflenmelidir. “Sanat Eleştirisi ve Estetik” ile “Kültürel Miras” öğrenme alanında geçmiş ile bugünün sanatı incelenecektir. Sanatın tarihsel bakış açısından günümüzün değişen değerlerine dikkat edilip, Milli kültürümüz ve sanatımız başta olmak üzere evrenseli kapsayacak perspektif ile sunulmalıdır. Bu bağlamda ancak geleneksel sanatlarımızın öğrenilerek, bilinmesi önemlidir. Görsel ve işitsel iletişim araçlarıyla bilişim teknolojilerinin ders işlenişinde kullanılması kazanımların etkili öğrenilmesine katkı sağlayacaktır. Teknik araç ve gereç kullanılmasında birliktelik ve esneklik sağlanması gerekmektedir. İnternetin güvenli kullanımı kapsamında öğrenciler uyarılmalı ve güvenlik sağlanmalıdır. İlaveten siber güvenlik kuralları bireye aktarılmalı, bilişim teknolojilerini etkili ve güvenli olarak kullanabilmesi ihtiyacı üzerinde durulmalıdır (MEB,2018, s.13). Görsel Sanatlar dersi uygulamasında eğitime sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumluluklar MEB tarafından dersin uygulanmasında dikkat edilecek hususlar başlığı altında açık ve net şekilde ifade

edilmiştir. Öğretmenler bireye kazandırılması hedeflenenlerin etkili biçimde bireye ulaşabilmesi için tüm bunlara dikkat etmelidir.

Görsel Sanatlar Öğretim Programı, görsel sanatlar kapsamında bilgi ve yetenekleri bireye kazandırabilmenin yanı sıra güncel bilgiler ve çözüm önerileri bulmayı da amaçlamaktadır. Bu sebeple görsel sanatlar öğretim programında bireylerin tüm eğitim faaliyetleri içerisinde katılımcı olarak bulunması gerekmektedir. Ek olarak ders içerisinde öğretmenler öğrenciye bir yol gösterici ve rehber konumundadır (Pekşersoy, Yıldırım, 2008, s.14).

2.4. Kazanım Sayısı Ve Süre Tablosu bölümünde öğrencilerin sınıf düzeylerine göre Görsel Sanatlar dersinin kazanım sayıları ve süre tablosundan bahsedilmiştir.

3. Öğretim Programının Yapısı bölümünün alt başlıkları şu şekilde sıralanmıştır:

- “3.1. KAZANIMLARIN YAPISI
- 3.2. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI
- 9. SINIF ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI
- 10. SINIF ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI
- 11. SINIF ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI
- 12. SINIF ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI” (MEB,2018, s.3).

3. Öğretim Programının Yapısı bölümünde, öğrenme alanı temel alınan yaklaşım benimsenmiştir. Ders programının içeriğini belirleyen öğrenme alanları,

- Sanat Eleştirisi ve Estetik
- Kültürel Miras
- Görsel Sanatlarda Biçimlendirme, olarak belirlenmiştir. Bu üç başlık altında toplanan öğrenme alanları dahilinde teorik bilgiler ve uygulamayla ilgili çalışmalar yer aldığından bahsedilmektedir (MEB,2018, s.15).

3.1. Sınıf Kazanımların Yapısı bölümünde, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı’nda kazanımlar tablo ile açıklanmıştır. Öğrenme alanı, konu adı, öğrencinin sınıf düzeyi, kazanım, öğrenme alanları no., konu no., kazanım no. ve kazanım açıklaması olarak tablolar dahilinde verildiğinden bahsedilmiştir.

3.2.Sınıf Düzeylerine Göre Öğrenme Alanı, Konu, Kazanım Ve Açıklamaları bölümünde 9,10,11 ve 12. Sınıf için belirlenmiş olan öğrenme alanları çerçevesinde konu, kazanım ve açıklamalardan bahsedilmiştir.

2.3. Ortaöğretim

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun, 1739 sayılı kanun numarasının 26, 27 ve 29. Maddelerinde Ortaöğretim aşağıdaki gibi tanımlanmıştır.

“Ortaöğretim, ilköğretime dayalı, dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Bu okulları bitirenlere ortaöğretim diploması verilir. İlköğretimini tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim imkanlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir. Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelir. Belli bir programa ağırlık veren okullara lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir. Nüfusu az ve dağınık olan ve Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, ortaöğretimin, genel, mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan çok programlı liseler kurulabilir. Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programın özelliğine göre, Millî Eğitim Bakanlığınca tespit edilir” (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973).

Bu bağlamda ortaöğretim kurumları türlü programlardan inşa edilen liselerden oluşmaktadır. Tekrardan Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 1739 sayılı kanun numarasının 28. Maddesi ile Ortaöğretimin hedefleri aşağıdaki yer alan maddeler ile açıklanmıştır.

“Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,
2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat kabiliyet ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem mesleğe hem yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır. Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanır” (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973).

2005-2006 yılı eğitim-öğretiminden güncelimizde halen devam eden dört yıl olarak okutulan ortaöğretim kurumları, genel liseler ve mesleki-teknik liseler şeklinde iki grup olarak bölünmektedir. Fakat, ikiye bölünen bu lise grubu haricinde, topluluk sayısı seyrek yerlerde, genel, mesleki ve teknik programların ortak uygulanmaya koyulduğu “çok programlı lise” şeklinde adlandırılmış eğitim kurumları da vardır (Memduhoğlu 2013'ten aktaran Tuna, s.25).

İlköğretimde başlayan yöneltme, ortaöğretimde devam etmektedir. Farklı program veya ortaöğretim kurumlarında yapılan sınavlarda koşullar, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmektedir.

2.4.Öğretim Programları

Müfredat (öğretim programı) en genelleşmiş açıklamasıyla öğretmen rehberliğiyle bireylerin kazanması amaçlanan temel bilgi ve becerilerin kapsamıdır (MEB,2017). Belirli öğretim kademesinde (ilkokul, ortaokul, lise vb.) çeşitli sınıf düzeylerinde öğrenciye okutulacak derslerin amaçlarını, saat sayısını, konularını, yöntemlerini belirleyen kılavuza öğretim programı denilmektedir.

Eğitim ve öğretim kişinin hayatında durmaksızın devam eden bir süreçtir. Sürecin bireye fayda sunması için eğitim sisteminin belirli bir kalıba bürünmüş plan ve program şeklinde devam etmesi gerekmektedir. Belirtilmiş olan faydaların hakikate kavuşması bu bağlamda sağlanacaktır. Düzenli biçimde ilerleyen faaliyetlerin, öğrenci, öğretmen ve yetkin biçimde öğrenme üzerinde büyük faydaları vardır (Çoban vd.,2017, s.27). Bu anlamda, öğretim programlarının belirli bir düzen halinde devam ettiği sürece büyük faydalar sunacağı görülmektedir.

Eğitim ve öğretim hayat sürecinin tamamını kapsayan bir bilim dalıdır. Öğretim Programları bireyi çok yönlü eğitmeyi hedeflemektedir. Yaratıcı ve felsefi değerlere sahip okul içi ve okul dışı etkinliklerinin tümünü kapsamaktadır. Eğitim ve öğretim birey yaşantısının bütününe oluşturmaktadır. Öğretim programları birey eğitimi için gerekli olan tüm bileşen parçaları barındırmalıdır ve yaşadığı çağın gerekliliklerine göre bireye sürekli yeni bilgi ve çeşitli kazanımlar kazandırmalıdır.

Öğretim programlarında bireyin çok yönlü gelişimsel özelliklerini kapsayan, bilimsel bilgi ve birikimler dikkate alınarak tüm bileşenlerle beraber uyum içerisinde olan, yaklaşımlar benimsenmiştir. Öğretim programları, birey gelişiminin bir noktada son bulmadığını, gelişimin ömür boyu sürdüğü ilkesi temelinde oluşturulmuştur. Ancak gelişim tek bir örnek modelde değildir. Gelişim safhalar şeklinde ilerler ve her safra bireyler arasında farklılıklar göstermektedir. Öğretim Programları da bu titizlikle oluşturulmuştur (MEB,2017).

2.5. Eğitim Programları

Eğitim programı, eğitim-öğretim kurumlarında bireye kazandırılması gaye edinen nitelikleri ve bu niteliklerin faydalı özellikte olan eğitim durumlarını, çeşitli tecrübeler

sonunda davranışların boyutunu algılamaya fayda sunacak bilgi durumlarını ve bilgi durumları sonucunda ulaşılan verilerle yürütülecek değerlendirmeyi kapsayan bir tasarımıdır (Aşılıoğlu 2014'ten aktaran Erkuzu, 2019, s.7).

Gelen' göre ise eğitim programları; birey üzerinde arzulanan faydalar sunmak için çok kapsamlı etkinlikler içeren tasarımıdır. Eğitim, amaçlara erişmek için yapılan etkinlikler sistemidir ve bireyin bütün eğitim kapsamını içerisinde barındıran bir öğrenme programıdır. Eğitim programı; öğrencinin kültürel, milli, manevi tüm değerlerini bilerek sahip çıkmasını ve yetenek gibi çeşitli yetkinlikleri kazanabilmesi için tüm yapılması şart olanların, sürecini, kitlesini, konusunu, ders yöntemlerini ve daha fazlasını kapsayan bir tasarımıdır.¹

2.5.1. Eğitim Programının Temel Öğeleri

Eğitim programı, birlikte bir bütün oluşturan dört ana öğeden oluşmaktadır. Bu dört ana öğe; kazanım/amaç, içerik, öğrenme- öğretme süreci, ölçme ve değerlendirmedir. Programda bu öğeler sürekli birbiriyle etkileşim içerisinde ve her öğe diğer bir öğeyi etkileyebilmektedir (Gültekin ve Diğ 2017'den aktaran Erkuzu, s.8). Bireylerin amaçlarına ulaşabilmeleri için deneyimlemeleri ihtiyacı doğan öğrenme, hayatlarının dış şartlarının da planlanmasıdır (Erden, 1998, s.8).

2.5.1.1. Kazanım/ Amaç: Programlanmış bir eğitim için uygulamaya geçirilmesi düşünülen faaliyetlerin ne şekilde ve neden uygulamaya geçirileceğinin ilk olarak tasarlanması gerekmektedir. Eğitim sürecinin sonunda bireylerin kazanmasına ihtiyaç duyulan yetkinlikler eğitimin amaçlarını belirlemektedir. Amaçlar, eğitimin ana parçasıdır. Tüm eğitim etkinlikleri amaçlanan yetkinliklerinin bireye kazanım olarak ulaşabilmesi için oluşturulduğundan, amaçlar eğitimin yönünü ve çerçevesini belirlemektedir (Şahan 2007'den aktaran Erkuzu, s.8). Eğitim, bireylerin hal ve hareketlerinin değişime uğradığı süreçtir. Davranışların, net ve izlenebilen hareketlerinden ziyade, akıl yürütme ve hissetmeyi de içerisinde dahil eden bütüncül bir anlam olarak kullanılmaktadır. Eğitim bu şekilde algılandığında amaç davranışların,

¹ <https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/ismailgelen/134659/1-Program%20Ogeleri%20Cesitleri%20Ozellikleri%20Ornekleri%20Yararlari.pdf> Erişim tarihi: 17.06.2022

okulların bireyleri üzerinde görmeyi beklediği biçimde davranış değişimlerini de belirlemekte olduğu netleşmiştir (Tyler, 2014, s.6). Amaçlar eğitimin içerisinde bulunan öğrencilerin hangi davranışları neden kazanması gerektiğini belirtmektedir. Bu sebeple eğitim programlarının amaçları belirlenirken, kesinlikle bireylerde ortaya çıkacak davranışlar esas alınmalıdır (Aşılıoğlu, Savaş, Şahin, Aydoğan, Genç, 2014, s.22).

2.5.1.2. İçerik: İçerik eğitim programının ana unsurlarından ikincisi olarak yer almaktadır. Gelişim göstermesi umulan bir eğitim programında, bireylere kazandırılması düşünülen içerikler burada yer almaktadır. İçerik belirlenmesinde, “Neyi öğretelim veya bireyler hangi bilgileri, becerileri, davranışları, değerleri ve alışkanlıkları kazanmış olacaklar?” sorusuna cevap aranmaktadır (Çoban vd., 2017, s.87). Eğitim programının destek aldığı eğitim felsefinin nasıl şekilleneceğini önceden anlayabildiği yaklaşım, ilke, bilgisel yapı, kuram, olgu, değer, ölçüt ve genelleme şeklinde teorik birikimlerin programlı olarak birlikteliğinin desteklendiği bir oluşumdan meydana gelmektedir. Öğretim programında öğrenciye “Neyi kazandırmalıyız?” sualine yanıt veren ve belirlenen amaçlara kavuşabilmek amacıyla uygulanan yapıdır (Kılıç vd. 2015’ten aktaran, Erkuzu, s.9).

2.5.1.3. Öğrenme- Öğretme Süreci: Program geliştirme aşaması çalışmalarında belirtilmiş amaçların ve içeriğin yetkin olarak gerçekleşmesi hedefiyle eğitim halleri ögesinin çok sağlam olarak programlanması gerekmektedir. Ders programlarında faaliyete geçirilmesi düşünülen amaçların gerçekleşmesi ve bireylerin yetkin öğrenmeye kavuşabilmesi için uygun öğretim planlarını, yöntemlerini ve tekniklerini, ilke ve materyallerin ve faaliyetlerin düzgün şekilde sunulması gerekir (Çoban vd., 2017, s.90). Bu süreçte bireyler arzu edilen davranışların kazandırılmasına destek olan öğrenme süreci ele alınmaktadır. Bu sürecin belirlenebilmesinde ana şartları ve öğrenmelerin nasıl ortaya çıktığını bilmesi gerekmektedir. Bu sebepten dolayı eğitimin durumlarını birey tarafından öğrenme süreçleri, eğitimci tarafından ise öğretme süreçleri programıdır (Demirel, 2015, s.135). Hem eğitimcinin hem de bireyin programdaki konumlarının belirlendiği ve salt olarak sunulduğu safhadır (Koç vd., 2017, s.9).

2.5.1.4. Ölçme ve Değerlendirme: Eğitim programında son safha olarak “değerlendirme aşaması” yer almaktadır. Programının düzenlenmiş hedeflere ulaşip ulaşmadığını “değerlendirme” sonucunda belirlenmiş olmaktadır. Programlarda yetkin değerlendirme safhası belirlenip program sonunda da bulguların değerlendirilmesi gerekir. Değerlendirmeler sonuca ulaşmış ve yeni başlayacak olan faaliyetlerin ilk safhasını oluşturur (Küçükahmet, 2009, s.22). Birey tutumlarında umulan biçimde değişim olduğu veya olmadığı değerlendirmeyle anlaşılabilir. İlk safhada bireyin tutumlarında umulan gelişimin gerçekleşme kademesi izlenmelidir. Programın hangi ögesinde ne şekilde bir değişimin uygulanacağı öğretme hallerinde kullanılmış tekniklerin yetkinliğinin ne şekilde arttırılabileceği hem birey hem de uygulanan safhaların yetkinliğinin ölçülmesi ve değerlendirilmesiyle mümkündür. Bu sebeple değerlendirme, programın değişime uğramayan ve ayrılmayan parçasıdır (Fidan, 2012, s.20). Değerlendirme programın sınırlanmış hedeflerinin gerçeğe dönüşme safhasına dayanmaktadır (Koç vd., 2017, s.9). Değerlendirme safhasında uygulanan öğretim sonucunda bireylerin “ne kadar” öğrendiklerinin eğitimci tarafında uygulanan ölçme ve değerlendirme tekniğiyle belirlenir. Kolaylık sunması için genel olarak eğitim programlarında eğitime kılavuz sağlayacak olan öğretilenlerin değerlendirilmesi ışığında ölçme araçları ve faaliyetleri sunulmaktadır. Eğitimciler ölçmede kullanılan araç ve faaliyetler ile bireylerin hangi seviyede öğrendiğini başarılı olarak belirleyebilirler (Çoban vd., 2017’den aktaran Erkuzu s.9).

2.6. Ders Programları

İnsanların yaşam sürecine devam ettiği toplumla uyum içerisinde olması ve nitelikli bir yaşam sürebilmesi için kaliteli bir eğitim-öğretim alması şarttır. Bu nedenle bireylerin yaşamdan zevk alabilmelerini sağlamada ve amaçlanan birey profiline kavuşabilmede ülkeler belirli çerçeveler içerisinde eğitim programları meydana getirirler (Yurdakal, 2019, s.232).

Gelen’e göre ders programı; eğitim ve öğretim programları içerisinde bulunan, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenip açıklanan, belirli bir eğitim seviyesinde ders içeriği ile ilgili öğrenme ve öğretme etkinliklerinin tümünü sistematik olarak kapsayan programdır. Dersin, tüm faaliyet ve kazanımlarını, içeriğini, hedeflerini, sürecini ölçme ve değerlendirilmesinin düzen içerisinde oluşmasını sağlamaktadır. Derste, hangi

konuların işleneceği, öğrenci düzeyine göre nasıl öğretileceğinin taslağıdır. Ders programı tasarlanmasının temel hedefi, tüm eğitim sürecini etkili olarak kullanabilmektir. Ders programları ayrıca bir sınıf düzeyinde bulunan öğrencinin tüm dersler ile bütünlük kurmasını sağlamaktadır. Ek olarak ders programları derslerin günlük, haftalık, dönemlik ve yıllık olarak hangi dersin kaç saat işleneceği planlamasının yapıldığı programlardır. ²

2.7. Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi tanımı, 20. yy. ilk başlarından, günümüze kadar güzel sanatların bütün alanlarını içerisinde barındıran, okul içi ve okul dışı aktif eğitim olarak tanımlanmıştır. Sınırlı anlamda sanat eğitimi, eğitim kurumlarında ilgili bölüm ve sınıf düzeylerine sunulan derslerdir. Yaygın olarak ise, sanat eğitimi plastik sanatlar alanında sunulan eğitim olarak düşünülmektedir. Gerek sınırlı gerek yaygın anlamda sanat eğitimi, ergin eğitiminden daha çok ergin olmayan bireylerin eğitim safhasında rol oynamaktadır. (San,1983).

Sanat eğitimi dar anlamıyla görsel sanatlar eğitimi ile ilgilenmektedir. Görsel sanatlar eğitim alanı içerisinde, uygulamaya ait faaliyetler, estetik, sanat eseri analizleri, sanatın tarihi bulunmaktadır. Ek olarak sanat eğitimi değerlendirme, materyal, öğretim programı, gibi metotları da içerisinde barındırmaktadır. Sanat eğitiminin hedefi bireyi sanatçı olarak yetiştirmek değildir. Sanat eğitimi çağdaş millet olarak büyüyen bireylerin her konumda üretici olmasını hedefleyen etkinliklerdir.

Eğitim, yalnızca bireyi bilgiyle çerçeveleyen, bireye bilgi donatan değildir; bilgi aktarırken bireyi tek düşünmeye, eleştiri yapmaya, yorum yapabilmeye, yeni ilişkilendirmeler inşa etmeye ve “idrak etmeye” yönlendirmelidir (Yolcu,2009, s.83). Sanat eğitiminin esas hedeflerinden biri, öğrenciye görme, dokunma, duyma ve tat alma duyularını idrak ettirmektir. Öğrencinin çevresinde olup biteni idrak edip şekillendirme aşmasına ulaşabilmesi için ihtiyaç duyulan ilk şarttır (San,2008, s.25).

Sanat eğitimi içerisinde çeşitli kazanımlar bulunduran bir eğitimidir. Sanat eğitimi alan insan, yaşam sürecine daha donanımlı olarak devam edecektir. Sanat eğitimi, bireyin yaratıcılığı tümüyle ortaya çıkaran, eğitimin tüm alanlarında ona katkı sunan çok yönlü

² <https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/ismailgelen/134659/1-Program%20Ogeleri%20Cesitleri%20Ozellikleri%20Ornekleri%20Yararlari.pdf> Erişim tarihi: 17.06.2022

bir eğitimidir. Sanat eğitimi, kişisel duygu, düşünce ve izlenimlerin ifade edilmesi, kişisel yeteneklerin ve yaratıcılığın estetik düzeye ulaşması için yapılan tüm eğitim etkinlikleridir. Sanat eğitimi sanatçı yetiştirmeyi amaçlamaktan daha önce, yetiştirilmesi gereken her insanı yaratıcılığa yönlendirmeyi ve onun ilmi, bilişsel, hissi ve duygusal eğitim sürecindeki ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlar.

Herbert Read'e göre "İnsan sanatı anlamlandırma biçimine göre bir hayat düzeni inşa edecektir. Mesleğinde yahut meslek dışındaki tüm faaliyetlerinde bu anlamlandırmanın izleriyle karşılaşacak ve öncelikle kendisi için daha sonra ise çevresi için kıymetli ve yoğun bir sevinç içeren yaşam alanı inşa edebilecektir". Bu bağlamda sanatın ihtiyaç olmasının yanı sıra ihtiyacın yalnızca sanatla yaşamı idame ettirmek olmadığını, sanatı hayatına kaliteli bir şekilde yansıtabilmek için en mühim olanın, sanatı yetkin ve yeterli öğrenmektir (Şahin 2007'den aktaran Dorukan, s.9).

Sanat eğitiminin bireye, çeşitli katkılarının olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Sanat eğitimi, bireyin sanatı anlamasına, öğrenme becerilerinin gelişmesine, mevcut yeteneklerin ve yaratıcılığının gelişmesine, iletişim becerilerinin, estetik değerlerin, algısal yeteneklerin gelişmesine katkısı sunmaktadır. Sanat eğitimi, öğrencinin algı alanını genişletir, sözlü iletişimin yanı sıra sanat bağlamında çeşitli alanda iletişim kurmasını sağlar ek olarak kişisel stresinin azalmasını, teknik becerilerini geliştirmesini ve merakını arttırmasına yol açabilmektedir (Yazar, Aslan, Şener. 2014, s.594).

Sanat eğitimi, sanat eğitimcisi ve sanatçı yetiştiren teorik ve iş eğitimi öğretimini içermektedir. Fakat, özellikle yetişen nesil ilk olmak üzere, tüm bireylere yönelen, sanatı, değişkenliği öğreten, yaşam değerlerini belirleyen, yaratıcılık, sanat, hayal gücünün içerisinde gelişim amacı barındıran eğitsel programların tamamıdır (İlhan, 1993'ten aktaran Yazar vd., 2014).

Buyurgan ve Buyurgan "Nitelikli bir sanat eğitimi nasıl olmalıdır?" sorusuna eğitimin hedefine uygun olması ve eğitimden verim alınması için birtakım ölçütler ortaya koymaktadır. Bu ölçütler;

- Sanat eğitiminin mevcudiyetinin ve değerinin idrak etmiş bir tutum,
- Dönemin sürekli değişim gösteren ihtiyaçlarına doğrultusunda özünü güncelleyen müfredat (öğretim) programı,
- Sanat alanında uzmanlaşmış kaliteli bir eğitimci,

- Bireye yetecek oranda ders saati,
- Hedefle orantılı fiziksel donanım ve ekipmanla gerçekleşmektedir (2012, s.4).

Geleceğin üretici ve orijinal toplumların ihtiyaç duyduğu yaratıcı bireyleri yetiştirmek, ülkemiz içinde bir şarttır (Karayağmurlar,1990, s.269). Yaratıcılık, yalnızca uygulamalı alanlarda gelişim gösterebilecek bir özellik değildir. Bu nedenle, yaratıcı bireylerin sanat alanındaki birikimleri algılaması, alanın biçimsel ve estetik elemanlarını bilmesi gerekmektedir (Karayağmurlar,1990, s.209). Sanat eğitiminin insan yaşamında her eğitim düzeyinde devam etmesi gerekmektedir. Sanat Eğitimi bireyin özünde bulunan yaratıcılığı ve potansiyeli geliştirmeye devamında ise estetik düşünce ve farkındalığı bireye kazandırmaya çalışmaktadır. Bu amaçlar birey için gereklidir, çünkü yaşamının her alanında bireye artırabilir bir kazanım sağlamaktadır. Kazanımların bazıları ise gözlem kabiliyetini ileriye taşıma, özgün buluşlar ve fikirler ortaya koyma, kişisel becerileri destekleme ve pratik düşünmedir. Sanat eğitimi, çeşitli sanat dallarını ve biçimlerini içeren okul içinde yahut dışında yaratıcı eğitimidir. Sanat eğitiminde maksat, yapılanları yineleyen insanlardan ziyade, yeni tasarımlar inşa eden insanlar yetiştirmektir. Çağdaş ve kendini ileriye taşımak isteyen toplumlar için, sanat olmazsa olmaz bir alandır.

Sanat eğitimi insan varlığında her bir yaş için şarttır ve mühim konumdadır. Sanat eğitimi, kişinin özünde barındırmış olduğu yaratıcı güç ve potansiyelleri ortaya çıkartmak, estetik düşünebilme ve düşünce sistemini harekete geçirtmek için şarttır. Sanat, kişinin toplumsal-sosyal ilişkilerinin sağlanmasını, çevresiyle yardımlaşma içerisinde bulunmasını, iyi ve doğru olanın farkına varıp seçimini yapabilmesini, başlamış olduğu işin sonucunu görme mutluluğunu, yaratıcı olmayı güdülediği için şarttır. Sanat eğitimi, gözlem kabiliyeti edinme, özgünlük, yaratıcılık ve bireysel tutum-davranışları güdüler, ardından pratik düşünebilme becerisine kavuşturur. Bireyin, yaşanmamış olduğu olayları hayal gücü ile gerçekleştirebilme kuvvetini artırır. Kişinin becerilerini kuvvetlendirip, gelişime katkı sunar ve analiz yapabilme fırsatı sunar (Yolcu, 2009, s.93-94).

Sanat eğitimi bireyin, örgün eğitim yoluyla el becerileri dahilinde yeni şeyler üretmesi, olarak tanımlamak oldukça yanlıştır. Sanat eğitimi, sanattan anlayan, zevk alan, yaşadığı kültür ve çağın gerekliliklerinin farkına varıp katkı sunan insanlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Yaşam sürecinde hangi meslek alanını seçmiş olursa olsun, nitelikli sanat eğitimiyle yetişmiş, estetik duyarlılıkları gelişmiş bireylerin kendisine ve yaşadığı topluma faydaları büyük oranda olacaktır (Buyurgan, Buyurgan, 2012, s.5).

Sanatın insana, insandan tüm topluma olan faydaları irdelendiğinde, insan ile topluluğun gelişebilmesi sanat ile sanat eğitimi ile mümkündür. Toplulukların çağdaş seviyeye ve bu seviyeden çokça ileriye taşınması da yine sanatın katkı sunmasıyla mümkündür. Ek olarak geçmişe sahip çıkılması ve kültürel değerlerin korunup gelecek nesillere aktarılması aşamasında da sanat eğitiminin rolü büyüktür. Sanatı geliştirmekte eğitim ile mümkündür (Akkurt, Boratav, 2018, s.59).

Günümüzde sanat eğitimi devlet kamu kuruluşlarında ve ülkenin genelinde sürekli olarak desteklenmelidir. Çünkü sanat eğitimi zekayı sürekli destekleyen yaratıcılığın yapı taşlarındandır. Yaratıcılık önemsenmemektedir ve sanat eğitimi bireylerin boş zamanlarını değerlendirdiği aktivite olarak görülmektedir. Fakat Baysal'a (1994) göre ilim- teknoloji, sanat-fikir birbiriyle harmanlandığı miktarda topluluklarda gelişim görülmektedir.

Çağdaş bir toplum olmak sadece tıp, ziraat teknoloji vb. alanlarda gelişim göstermek demek değildir. Bu alanlarda yetkinliklerin en üst seviyesine ulaşılsa dahi sanatla bütünleşmeyen toplumlarda ilerleme görülebilmesi zordur.

2.8. Görsel Sanatlar Eğitimi

Görsel Sanatlar eğitimi ve öğretimi bir plan uygulamasıdır. İlk olarak görsel öğrenmeyi modül alan bazı teoriler öncülüğünde öğrenciye, araç- gereç ile imgeleri arasında çok yönlü bağlantılar kurabilmesini ve özgün ürünler ortaya çıkarabilmesini rol edinmiş bir metottur (Ayaydın, 2015, s.52). Görsel Sanatlar Eğitimi, bireylerin sanatın katkısıyla görme, dokunma, algılama, sorgulama ve uygulama kabiliyetlerini arttırmaya fayda sağlar (Telli, 1996'dan aktaran Güneş, 2016, s.304).

Görsel Sanatlar dersi, bireyleri araştırmalar yapmaya, yaratıcılıklarını harekete geçirmeye, yeni ürünler ortaya çıkartmaya yönelten ve tüm bunları yaparken, bireyleri eğlendiren, yönüyle daima ilgi çeken ders olmuştur (Özsoy 2006'dan Aktaran Başbuğ, Başbuğ, 2016, s.81). Görsel Sanatlar dersi, ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde eğitim programlarında yer alan bireylerin yaşam evrelerine zenginlik katan ve

oluşturdukları sanat eseri hakkında etkili düşünce boyutuna geçmesini sağlayan ve devamlı olarak benzer konuların işlenmediği, aktif katılımcıların bulunduğu bir derstir (Collingwood, 2005'ten aktaran Allahverdiyev, 2020).

Görsel Sanatlar Eğitimde, sanatla eğitim farklı konumlarda, farklı boyutlarda ve farklı ağırlıkta birlikte bulunur. Görme, anlama, adlandırma ve derleme ile başlamış olan sanat eğitimi, ürün oluşturma aşamasına ulaşır (Aykut, 2006, s.35). Bilimin sanat ile buluşmuş olduğu güçlü ve mühim eğitim alanlarından biri de görsel sanatlardır. İnsan ile başlamış olan görsel sanatlar, kişinin hayat çerçevesinde, gelişiminde önemli bir etki ve konuma sahiptir. Görsel sanatlar eğitimi, bireyin eğitim çağına ulaşmasından öncesi ile eğitim çağının sonlanmasına kadar uzanan örgün; bazen boş vakitleri değerlendirmek, hobi alanı olarak bilinen çerçevesinde, müzelerde, sanat galerilerinde, doğum anından ölüm anına yahut yaşam süresince varlığını sürdürebilecek yetkinliğiyle önceki yüzyıllarda olduğu gibi, bilgi ve teknoloji çağı diyebileceğimiz yüzyılımızın da en mühim eğitim içeriklerinden birisidir ve konumunu korumaya devam edecektir (Özsoy, 2015, s.2).

Görsel Sanatlar eğitimi, bireyde yaratıcılığı ortaya çıkaran, duygu ve özgün düşünmeye katkı sunan bir eğitimidir. Görsel Sanatlar eğitimi, bir tek bireye sanat eğitimi konusunda katkı sağlamaz, ferdin bütün gelişim aşamalarına katkı sunar ayrıca toplumsal bütünlüğe de destek sunar.

Kültürel kimliğin inşa edilmesi, insan yaşam süreci içerisinde sanatın anlam ifade edebilmesi, öğrendiklerini sorgulayan, orijinal ve hür düşünen bireylerin yetişmesinde Görsel Sanatlar, mühim değere sahiptir. Görsel Sanatlar Dersi Müfredat Programı, öğrencilerin evrensel değerlere uygun olarak sanatı öğrenip üreten ve gözetleyen bireyler olarak yetiştirmenin yanı sıra, toplumun değerlerini özümsemiş, diğer toplumların değerlerine saygılı, hayatın devam eden süreçlerinde sanat anlayışını kendi içinde barındıran bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır (MEB, 2018, s.11).

Görsel Sanatlar, çağdaş toplumların esasında yer alan bireylerin kaliteli ve insani değer yargılarını ileri seviyelere taşımak, bireysel ve toplumsal hassasiyetlerini yükseltmek için sanat çerçevesinde oluşturdukları eğitim-öğretim faaliyetlerinin genel anlamıdır.

Görsel sanatlar, birey öz yetkinliklerini ön sıralara getirmenin yanında, yaşamdan mutluluk duymayı, yaşamı daha renkli, daha yeterli ve itibarlı düzene oturtmayı da sağlamaktadır. Kısa süre içerisinde ortaya çıkarttığı üründen memnun olan; uzun süre içerisinde yaşamını daha erinç kılan, vermiş olduğu kararların ardında sağlam duran, estetik beğenme ve zevk olgularını öz hayatı ve çağının ayrılmaz parçası haline getirmek, görsel sanatlar eğitiminin bir gayesidir (Kaya, 2015, s.14).

Görsel sanatlar her toplum kültüründe değerli bir konuma sahip olduğu gibi öz kültürümüzde de değerli bir konumdadır. Görsel sanatlar sürdürmüş olduğumuz yaşamımıza renk katar, bizi duyarlı yapar ve kim olup, nelere inanmış olduğumuza ilgi beslememizi; kimi zaman üzücü de olsa özümüzü ve çağımızın toplumunu yansıtmamıza fırsat sunar. Görsel bir sanat ürünü düşünce, duygu ve algı sistemlerimizi harekete geçirir. Görsel sanatlar her kişinin bir tek oluşu, kendine has yaratıcı kimliğine sahip kişilik kazandırması ve özgün hayaller oluşturmasıyla da ilgilenmektedir (Özsoy,2015, s.31).

Görsel Sanatlar dersi sürekliliğin sağlanması gereken bir derstir. İlkokulda sürecinde başlamış olan bilgiler ve teknik kazanımların ortaöğretim sürecinde de devam etmesi gerekmektedir. Görsel sanatlar dersinde bireyin yetenekli olup olmadığına bakılmaksızın, uygulama, teknik ve bilgi ile destek sağlanması şarttır. Bireylere gerçek bağlamda özgünlük, orijinallik kazandırılmalı ve benimsetilmelidir. Günümüz bağlamında Görsel Sanatlar dersleri, ruh bilimi ile bağlantılıdır ve toplum için önemli bir sahadır. Görsel Sanatlar ders programları çeşitli kazanımlara sahiptir. İçeriği ile genel eğitim programında söz sahibidir. Öğretim Programlarında Görsel Sanatlar dersi kendine özgü çeşitli öğretim yöntemleri olan bir ders olarak kendini kanıtlamaktadır. Görsel Sanatlar dersi, eğitim içi ve eğitim dışı yaratıcı eğitim ve sanatsal kazanımlar sunmaktadır. Sanat eğitiminde olduğu gibi Görsel Sanatlar dersinde amaç, bireyi sanatçı olarak yetiştirmek değil, çağdaş bir millet olarak yetişen bireylerin dünyanın her konumunda üretici olmasını hedefleyen etkinlikleri sunmaktır.

2.9. İlgili Araştırmalar

Alan yazında “Görsel Sanatlar” dersi öğretimine ilişkin araştırmaların ağırlıklı olarak “okul öncesi”, “ilkokul”, “ortaokul” ile ilişkili çalışıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalardan bazıları şu şekildedir;

Çalışır (2021) “Görsel sanatlar dersi öğretim programı(ortaokul) ve görsel sanatlar öğretmen kılavuzu kitabında çevre eğitimi” isimli araştırmasında Ortaokul Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ve 2019 Görsel Sanatlar Öğretmen Kılavuzu’nu inceleyerek kullanılan görsellerin, konuların ve kazanımların çevre eğitimi üzerine katkıları tespit etmek, eksiklerini, olumsuzluklarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla yürütülmüştür. Araştırma bulgularında kılavuz içerisinde 701 tane görsel konu dağılımına göre kategorize edilmiş elde edilen verilere dayalı olarak kılavuzda bulunan toplam 13 bölümde çevre eğitimine sağlamış olduğu yararlar ve eksikleri belirlemişlerdir. Ek olarak kılavuzda 578 sayfayı çevre eğitimi bağlamında incelemişlerdir. Araştırma sonunda çevre eğitimini destekleyen kazanımların yetersiz olduğunu, öğrenme alanlarının çere eğitimi bağlamında tekrar tasarlanması gerektiğinin, kılavuzda çevre eğitiminin ayrı bölüm başlığı altında yer alması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Baltacı ve Eker (2019) “Türkiye’de ilk ve ortaokul öğrencilerinin yaratıcılıklarının gelişmesinde görsel sanatlar eğitiminin önemi” adlı makalesinde Türkiye’de görsel sanatlar eğitimi ve eğitim sisteminde konumlandığı yeri görmeyi, öğrencilerin yaratıcılıklarına katkısını ve niteliklerini kazanabilme koşullarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma nitel araştırma modeliyle yürütülmüştür. Araştırma görsel sanatlar müfredat programlarını ve haftalık ders çizelgelerini inceleyip yaratıcılıkla bağlantılı verileri toplamışlardır. Araştırma sonucunda, görsel sanatlar dersinin ilk ve ortaokul öğrencilerine yaratıcılık bağlamında olumlu katkıları olduğunu, ek olarak öğrencilerin görsel algılarına ve anlayış biçimlerine de katkı sunduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Erkuzu (2019) “Görsel sanatlar öğretim programları ile ilgili gelişmelerin değerlendirilmesi (1924-2018)” konulu yüksek lisans tezinde Görsel sanatlar dersi öğretim programları gelişmelerinin değerlendirilmesini amaçlamıştır. Araştırmada kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır. Öğretim programları taranmış ve dersin değişen adına, ders sayısına, hangi sınıf düzeylerinde yer aldığına, hedef, içerik, kazanım ağırlıkları değerlendirilmiştir. Araştırma sonunda programlarda ders adında değişiklikler yaşandığı görülmüştür. İçerikler kıyaslandığında geçmişe nazaran günümüzde daha fazla ayrıntıya yer verildiği görülmüştür. Ek olarak ders saatlerinde azalmaya gidildiği gibi

anlamlı farklara ulaşılmıştır. Programın eksik yönlerinin araştırılması ve programla ilgili araştırmalar yapılması gerektiğine dair önerilerde bulunmuştur.

Çoban ve Erkuzu (2018) “Türk eğitim sisteminde görsel sanatlar dersi öğretim programlarının değerlendirilmesi” adlı makalesinde, görsel sanatlar dersinin eğitim sistemindeki konumunu müfredat programları ve ders çizelgeleriyle değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Doküman incelemesi yoluyla yürütülen çalışmada, ilköğretim, ortaokul ve lise programları incelenmiştir. Araştırma sonunda kazanım alanlarına göre değerlendirmeler hesaplanarak yüzdeler halinde verilmiştir. Lise düzeyinde kazanımların basitten karmaşığa- kolaydan zora dağılımında olduğu görülmüştür. İlköğretim programlarında ders saatinin 1’er saat olduğu görülmüş ve dersin hedeflerine ulaşmasının zor olduğu görünmüştür. Lise düzeyinde programlarda bazı sınıflarda derse yer verilmediği görülmüştür. Ek olarak 2018 Görsel Sanatlar ders programının uygulanabilirliği açısından bir araştırma yapılması önerisinde bulunulmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda, benzer konuların farklı araştırmacılar tarafından incelenmesinin alanı zenginleştireceği ve ulaşılan sonuçların gelecekteki araştırmacılara yeni yaklaşımlar arama olanağı sunması beklenmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama tekniği ve amacı, verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırma amacına ulaşmak için uygun modelin seçilmesi oldukça önemlidir. Bu çalışma amacı doğrultusunda nitel araştırma yöntemleri kullanılmış, Öğretim Programı ve Haftalık Ders Çizelgeleri incelendiği için araştırma modeli olarak kaynak taramaya yönelik literatür taraması yapılmıştır.

Tarama modelleri, geçmiş süreçte devam eden bir olguyu, olduğu biçimde tasvir etmeyi amaçlayan araştırma yöntemleridir. Çalışma konusu olarak seçilen birey, nesne veya olayın, öz şartları içerisinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmasıdır (Karasar 2015'ten aktaran Erkuzu, 2019, s.37). Araştırma çerçevesinde irdelenen konuyla bağlantılı olayların dayandığı sebep ya da sebeplerin neden olduğu sonuçlarla ilgili bilgi barındıran resmi geçerliliği bulunan belgelerin çözümlenerek veri sunması doküman incelemesi olarak adlandırılmaktadır. Araştırma çerçevesinde incelenen konuyla dahil olan bilgiler, görüşme veya gözlem yapılmasına ihtiyaç duyulmadan doküman incelemesiyle elde edilebilmektedir. Bu bağlamda da araştırmacı süre ve kaynak tasarrufu sağlamış olacaktır (Yıldırım ve Şimşek 2008'den aktaran Karataş, 2015, s.72).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Görsel Sanatlar Dersi (Ortaöğretim) Öğretim Programı ve Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi oluşturmaktadır.

Tablo 2.

Araştırmada incelenen kaynaklar

Kaynak	Yazarlar	Yayın tarihi	Yayın evi	Yayın yeri
Görsel Sanatlar Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı		2018	MEB Yay.	Ankara
Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi		2018	MEB Yay.	Ankara

3.3. Veri Toplama Tekniği ve Aracı

Araştırmada veri toplama tekniği olarak literatür taraması (doküman analizi) kullanılmıştır. Araştırmada MEB internet sitesinde yayınlanan Görsel Sanatlar Dersi (Ortaöğretim) Öğretim Programı ve MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın internet sitesinde yayınlanan Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmada GÖSDÖP ve Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesinde ders programları ile ilgili veriler toplanarak incelenmiş ve açıklanmıştır. Metin ve tablolar incelenerek, amaca uygun alıntılara yer verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin çözümlenmesi betimsel analiz ile yapılmıştır. Bu analiz yönteminde, verilen durum olabildiğince net, dikkatli ve tam olarak açıklanır. Betimsel analizde maksat, ulaşılan bulguları düzgün bir şekilde toplayıp, yorumlayarak okura sunmaktır (Yıldırım, Şimşek, 2016, s.239). Betimsel analizde dört kademedен meydana gelmektedir. Birinci kademedē araştırmacı sorularından, çalışmanın kavramsal çerçevesinden veya görüşme-gözlem boyutundan yola çıkarak veri analizi için kapsam belirler. Böylece verilerin sunulacağı ve düzenleneceği temalar belirlenmiş olur. Ardından, araştırmacı önceden çizmiş olduğu kapsam çerçevesinden hareketle ulaştığı verileri okuyarak düzenler. Bu aşamada verilerin mantıklı ve anlamlı bir akış içerisinde toplanması önemlidir. Bu aşamadan sonrasında araştırmacı düzenlediği kaynakları açıklar. Bu sebeple uygun kısımlarda doğrudan alıntı yapmak mecburiyetinde kalabilir. Bu aşamanın sonunda bulgular açıklanır, bulgular arasında ilişki kurulur ve

anlamlandırılır. Ayrıca araştırmacı yorumlarını güçlendirmek için bulgular arasında sebep sonuç bağlantılarını açıklayıp gerekli durumlarda çeşitli durumlar ile mukayese eder (Yıldırım, şimşek 2003'ten aktaran Özdemir, 2010, s.336).

Görsel Sanatlar Dersi; Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi aracılığıyla “Anadolu Lisesi, Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Fen Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi (Müzik), Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Halk Müziği), Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Sanat Müziği), Güzel Sanatlar Lisesi (Görsel Sanatlar), Spor Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Uluslararası İmam Hatip Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Meslek Programı), Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Teknik Programı)”, sınıf düzeyleri, ders saati, ders çizelgesinin uygulanmasıyla ilgili açıklamaları ve GÖSDÖP’de (ortaöğretim) açıklanan amaçlar ve kazanım oranları analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında ulaşılan bulgular yorumlanarak, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın amaç ve alt amaçlarına ilişkin bulgular ve bu bulgular doğrultusunda yapılan yorumlar yer almaktadır.

4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt amacı “Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinin sınıf düzeyine göre kazanım oranları arasında nasıl bir fark vardır?” şeklindedir. Bu alt amacı ölçmek için GÖSDÖP (ortaöğretim) kazanım sayı ve süre tablosu incelenmiştir. “Sanat Eleştirisi ve Estetik”, “Kültürel Miras”, “Görsel Sanatlarda Biçimlendirme” öğrenme alanlarına ait kazanım ve süre tabloları verildikten sonra sınıflar arası kazanım puan farkları hesaplanmış ve sonuçları karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

9. Sınıf

Tablo 3.

9. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi, Sanat Eleştirisi Ve Estetik, Kültürel Miras Ve Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanları Kazanım ve Ders Saatlerini Gösterir Dağılım

Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran (%)
Sanat Eleştirisi ve Estetik	12	8	11
Kültürel Miras	5	4	6
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	29	60	83
Toplam	46	72	100

Kaynak: MEB,2018

10. Sınıf

Tablo 4.

10. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi, Sanat Eleştirisi Ve Estetik, Kültürel Miras Ve Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanları Kazanım ve Ders Saatlerini Gösterir Dağılım

Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran (%)
Sanat Eleştirisi ve Estetik	15	25	35
Kültürel Miras	3	5	7
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	10	42	58
Toplam	28	72	100

Kaynak: MEB,2018

11. Sınıf

Tablo 5.

11.Sınıf Görsel Sanatlar Dersi, Sanat Eleştirisi Ve Estetik, Kültürel Miras Ve Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanları Kazanım ve Ders Saatlerini Gösterir Dağılım

Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran (%)
Sanat Eleştirisi ve Estetik	5	8	11
Kültürel Miras	3	4	6
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	12	60	83
Toplam	20	72	100

Kaynak: MEB,2018

12. Sınıf

Tablo 6.

12. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi, Sanat Eleştirisi Ve Estetik, Kültürel Miras Ve Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanları Kazanım ve Ders Saatlerini Gösterir Dağılım

Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran (%)
Sanat Eleştirisi ve Estetik	3	5	7
Kültürel Miras	4	9	12
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	18	58	81
Toplam	25	72	100

Kaynak: MEB,2018

Tablo 7.

Ortaöğretim Görsel Sanatlar Ders Kazanımları Analizi

Öğrenme Alanları	Sınıflar									
	9		10		11		12		Toplam	
	Ka*	%	Ka*	%	Ka*	%	Ka*	%	KA*	%
Sanat Eleştirisi ve Estetik	12	26.1	15	53.6	5	25	3	12	35	29.41
Kültürel Miras	5	10.9	3	10.7	3	15	4	16	15	12.60
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	29	63	10	35.7	12	60	18	72	69	57.99
Toplam	46	100	28	100	20	100	25	100	119	100

Kaynak: MEB,2018

Tablo 7 analiz edildiğinde 2018 GÖSDÖP (ortaöğretim) kazanım oranları öğrenme alanlarına göre; sınıf düzeyleri arası kazanım farklarının olduğu görülmektedir. “Sanat Eleştirisi ve Estetik” öğrenme alanında en yüksek 10. Sınıfta %53.6 oranında olduğu görülmektedir. “Kültürel Miras” öğrenme alanında en yüksek 12. Sınıfta %16 oranında olduğu görülmektedir. “Görsel Sanatlarda Biçimlendirme” öğrenme alanında en yüksek ise 12. Sınıfta %72 olduğu görülmektedir.

Araştırmanın birinci alt amacına ait bulgular ışığında; sınıflar arası ve öğrenme alanları arasında farkların olması, kazanımların sınıf düzeyi ve öğrenme alanları etkisinde düzenlenmiş olduğu yorumunu yaptırabilir.

4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt amacı *“Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinin, ders programlarındaki ders saati ile diğer derslerin ders saatleri karşılaştırıldığında arasında nasıl bir fark vardır?”* şeklindedir. Bu alt amacı ölçmek için MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 19/02/2018 tarihinde yayınlanan Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi incelenmiştir. “Anadolu Lisesi, Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Fen Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi (Müzik), Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Halk Müziği), Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Sanat Müziği), Güzel Sanatlar Lisesi (Görsel Sanatlar), Spor Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Uluslararası İmam Hatip Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Meslek Programı), Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Teknik Programı)”, sınıf düzeyleri ve ders saati sonuçları karşılaştırılmalı olarak verilmiştir.

Tablo 8.

Ortaöğretim Haftalık Ders Çizelgelerinde Görsel Sanatlar Dersi Saatlerinin Durumu

	Hazırlık Sınıfı			9.Sınıf			10.Sınıf			11.Sınıf			12.Sınıf			Toplam	
	SA*	ODSAT*	%	SA*	ODSAT*	%	SA*	ODSAT**	%	SA*	ODSAT*	%	SA*	ODSAT*	%	SA*	%
Liseler				2	34	5.88	2	35	5.71	2	21	9.52	2	19	10.52	8	9,88
ADL*																	
HSBAD	2	39	5.12	2	34	5.88	2	35	5.71	2	21	9.52	2	19	10.52	10	12,35
L*																	
SBL*	4	39	10.25	2	34	5.88	2	39	5.13	2	40	5	2	40	5	12	14,81
FL*				2	36	5.55	2	37	5.40	-	37	-	-	35	-	4	4,94
(Müzik)				2	34	5.88	2	39	5.13	2	35	5.71	2	36	5.55	8	9,88
GSL* (THM)				2	37	5.40	1	40	2.5	2	36	5.55	2	33	6.06	7	8,64
(TSM)				2	36	5.55	2	40	5	2	36	5.55	2	33	6.06	8	9,88
SL*				2	40	5	1	40	2.5	2	37	5.40	2	36	5.55	7	8,64
AIHL*				2	33	6.06	1	29	3.44	1	12	8.33	1	10	10	5	6,17
Uluslararası AIHL*							1	30	33.3	1	12	8.33	1	10	10	8	9,88
1.Yarıyıl																	
2.Yarıyıl				3	33	9.09											
				2	34	5.88											

(Devam ediyor)

Tablo 8. (Devam)

Ortaöğretim Haftalık Ders Çizelgelerinde Görsel Sanatlar Dersi Saatlerinin Durumu

	Hazırlık Sınıfı			9.Sınıf			10.Sınıf			11.Sınıf			12.Sınıf			Toplam	
Liseler	SA*	ODSAT*	%	SA*	ODSAT*	%	SA*	ODSAT*	%	SA*	ODSAT*	%	SA*	ODSAT*	%	SA*	%
MTAL* (AMP)				2	33	6.06	-	28	-	-	15	-	-	11	-	2	2,47
MTAL* (ATP)				2	33	6.06	-	29	-	-	29	-	-	25	-	2	9,88
Toplam																81	100.00

Kaynak: MEB,2018

Tablo 13 analiz edildiğinde; 9,10,11 ve 12.Sınıflar Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi saat dağılımında on üç program yer almaktadır. (Güzel Sanatlar Lisesi Görsel Sanatlar Bölümü Tablo 14’te verilmiştir.) Ortaöğretim kurumlarından bazı sınıflarda Görsel Sanatlar dersinin programda yer almadığı görülmektedir.

Anadolu Lisesi haftalık ders çizelgesinde; Görsel Sanatlar dersinin en düşük ders saati oranının toplamı 10. Sınıfta %5.71, en yüksek ise 12. Sınıfta %10.52’dir. Anadolu Lisesi 9,10,11 ve 12. Sınıf düzeyinde Görsel Sanatlar dersi ders saatleri iki saat olarak görülmektedir. Her sınıf düzeyinde saat sayısı eşittir.

Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi haftalık ders çizelgesinde; Görsel sanatlar dersinin en düşük ders saati oranının toplamı hazırlık sınıfında %5.12’dir, en yüksek ise 12. Sınıf düzeyinde %10.52 olduğu görülmektedir. Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi 9,10,11 ve 12. Sınıf düzeyinde Görsel Sanatlar ders saatleri iki saat olarak görülmektedir. Her sınıf düzeyinde saat sayısı eşittir.

Hazırlık Sınıfı Bulunan Sosyal Bilimler Lisesi haftalık ders çizelgesinde; Görsel Sanatlar dersinin en düşük ders saati oranının toplamı 11 ve 12. Sınıfta %5’tir en yüksek ise hazırlık sınıfında %10.25 olduğu görülmektedir. Hazırlık Sınıfı Bulunan Sosyal Bilimler Lisesi 9,10,11 ve 12. Sınıf düzeyinde Görsel Sanatlar ders saatleri hazırlık

sınıfında dört saat, 9,10,11 ve 12. Sınıflarda iki saat olduğu görülmektedir. Hazırlık sınıfı hariç her sınıf düzeyinde saat sayısı eşittir.

Fen Lisesi haftalık ders çizelgesinde; Görsel Sanatlar dersinin en düşük ders saati oranının toplamı, 10. Sınıfta %5.40 en yüksek ise 9. Sınıfta %5.50 olduğu görülmektedir. Ek olarak Fen Liselerinde 11 ve 12. Sınıfta Görsel Sanatlar dersi haftalık ders çizelgelerinde yer almadığı görülmektedir. 9 ve 10. Sınıfta ise ders saati iki saat olduğu ders saatlerinin eşit olduğu görülmektedir.

Güzel Sanatlar Lisesi (Müzik) haftalık ders çizelgelerinde; GÖS dersinin en düşük ders saati oranının toplamı 10. Sınıfta %5.13, en yüksek ise 9. Sınıfta %5.88 olduğu görülmektedir. Güzel Sanatlar Lisesi (Müzik) 9,10,11 ve 12. Sınıf düzeyinde Görsel Sanatlar ders saatleri iki saat olarak görülmektedir. Her sınıf düzeyinde ders saat sayısı eşittir.

Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Halk Müziği) haftalık ders çizelgelerinde; GÖS dersinin en düşük saat oranının toplamı 10. Sınıfta %2.5 en yüksek ise 12. Sınıfta %6.06 olduğu görülmektedir. Ek olarak Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Halk Müziği) ders saatleri 10. Sınıfta bir saat, 9,11 ve 12. Sınıfta iki saat olarak görülmektedir. 10. Sınıf hariç her sınıf düzeyinde ders saat sayısı eşittir.

Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Sanat Müziği) haftalık ders çizelgelerinde; GÖS dersinin en düşük saat oranının toplamı 10. Sınıfta %5, en yüksek ise 12. Sınıfta %6.06 olduğu görülmektedir. Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Halk Müziği) 9,10,11 ve 12. Sınıf düzeyinde Görsel sanatlar ders saatleri iki saat olarak görülmektedir. Her sınıf düzeyinde ders saat sayısı eşittir.

Spor Lisesi haftalık ders çizelgelerinde; Görsel Sanatlar dersinin en düşük saat oranının toplamı 10. Sınıfta %2.5, en yüksek ise 12. Sınıfta %5.55 olduğu görülmektedir. Ek olarak Spor Lisesi ders saatleri 10. Sınıfta bir saat, 9,11 ve 12. Sınıfta iki saat olarak görülmektedir. 10. Sınıf düzeyi hariç her sınıf düzeyinde ders saat sayısı eşittir.

Anadolu İmam Hatip Lisesi haftalık ders çizelgelerinde; Görsel Sanatlar dersinin en düşük saat oranının toplamı 10.sınıfta %2.5, en yüksek ise 12. Sınıfta %10 olduğu görülmektedir. Ek olarak Anadolu İmam Hatip Lisesi ders saatleri 9. Sınıfta iki saat olarak, 9,10, 11 ve 12. Sınıfta bir saat olarak görülmektedir. 9. Sınıf düzeyi hariç her sınıf düzeyinde ders saati sayısı eşittir.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi haftalık ders çizelgelerinde; Görsel Sanatlar dersinin en düşük ders saat oranının toplamı 10. Sınıfta %3.33, 12. sınıfta en yüksek ise %10 olduğu görülmektedir. Ek olarak Uluslararası İmam Hatip Lisesi ders saatleri, 9. Sınıfta toplam beş saat (1.yarıyılıda üç saat, 2. yarıyılıda iki saat olarak görülmektedir), 10,11 ve 12. Sınıfta bir ders saati olarak görülmektedir. 9. Sınıf düzeyi hariç her sınıf düzeyinde ders saati eşittir.

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Meslek Programı) haftalık ders çizelgelerinde; Görsel Sanatlar dersinin yalnızca 9.sınıfta yer aldığı görülmektedir oranı ise %6.06'dır. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 9. Sınıf ders saati iki saat olarak görülmektedir. 10, 11 ve 12. Sınıf düzeylerinde Görsel Sanatlar dersi haftalık ders çizelgelerinde yer almamaktadır.

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Teknik Programında) haftalık ders saati çizelgelerinde; Görsel sanatlar dersinin yalnızca 9. Sınıfta yer aldığı görülmektedir oranı ise %6.06'dır. Ek olarak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 9. Sınıf ders saati iki saat olarak görülmektedir. 10, 11 ve 12. Sınıf düzeylerinde Görsel Sanatlar dersi haftalık ders çizelgelerinde yer almamaktadır.

Eğitim sistemine ait durum ölçümlemesi yapıldığında; ülkedeki tek gayenin üniversitede bir bölüme yerleşmek olduğu düşüncesinin hakimiyet sürdüğü görülmektedir. Matematik, fen ya da sosyal bilimler derslerine verilen önemin, görsel sanatlar dersine verilmediği bir sistem mevcuttur (Kırıçoğlu, 2002).

Tablo 9.

Ortaöğretim Haftalık Ders Çizelgelerinde Güzel Sanatlar Lisesi (Görsel Sanatlar) Dersleri ve Ders Saatleri

Ortak Dersler	9.Sınıf			10.Sınıf			11.Sınıf			12.Sınıf			Toplam	
	SA*	ODSAT*	%	SA*	ODSAT*	%	SA*	ODSAT*	%	SA*	ODSAT*	%	SA*	%
Desen	4	36	11.11	4	40	10	4	39	10.25	4	37	10.81	16	23.5
İki Boyutlu Sanat Atölye	-	-	-	4	40	10	4	39	10.25	4	37	10.81	12	17.6
Üç Boyutlu Sanat Atölye	-	-	-	-	-	-	4	39	10.25	4	37	10.81	8	11.8
Temel Sanat Eğitimi	4	36	11.11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	5.9
Müze Eğitimi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	37	5.40	2	2.9
Genel Sanat Tarihi	-	-	-	2	40	5	-	-	-	-	-	-	2	2.9
Grafik Tasarım	-	-	-	-	-	-	4	39	10.25	-	-	-	4	5.9
Drama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	37	5.40	2	2.9
Çağdaş Dünya Sanatı Tarihi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	37	5.40	2	2.9
Estetik	-	-	-	-	-	-	2	39	5.12	-	-	-	2	2.9
Sanat Eserleri Analizi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	37	5.40	2	2.9
Türk İslam Sanatı Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	39	5.12	-	-	-	2	2.9

Geleneksel Türk Sanatları-Minyatür	-	-	-	-	2	39	5.12	-	-	2	2.9		
Geleneksel Türk Sanatları-Ebru	-	-	-	-	-	-	-	2	37	5.40	2	2.9	
İmgesel Resim	-	-	2	40	5	2	39	5.12	2	37	5.40	6	8.8
Toplam									68		100		

Kaynak: MEB,2018

Tablo 14 analiz edildiğinde; Güzel Sanatlar Lisesi (Görsel Sanatlar) haftalık ders çizelgelerinde her sınıf düzeyine özgü çeşitli ve ortak Görsel Sanatlar dersleri bulunduğu görülmektedir.

Ortak ders saatlerinin toplamlarına bakıldığında; Görsel Sanatlar dersi alanlara göre temel sanat eğitimi ile desen derslerinin ağırlık oranı 9. Sınıf düzeyinde dört ders saati olarak en fazla oran %11.11 olarak görülmektedir. İki boyutlu sanat atölye dersinin ise 12. Sınıf düzeyinde dört ders saati en fazla oran %10.81 olarak görülmektedir. Üç boyutlu sanat atölye dersi ise 12. Sınıf düzeyinde dört ders saati en fazla oranı %10.81 olduğu görülmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt amacı “Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersi, saat sayısı programda sunulan kazanımlar için yeterli midir?” şeklindedir. Bu alt amacı ölçmek için Görsel Sanatlar Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programında sunulan kazanımlar incelenmiş ve ders saatleri ile karşılaştırılmalı sonuçları verilmiştir.

4.3.1. Görsel Sanatlar Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programında Yer Alan Kazanımlar

9.Sınıf

Sanat Eleştirisi ve Estetik Öğrenme Alanı Kazanımları

1. Sanatın nasıl ortaya çıktığını ve gelişim evrelerini açıklar.
2. Güzel Sanatları çeşitli bakış açılarına göre kategorize eder.
3. Sanatın tasvirini bilerek, çeşitli bakış biçimleri doğrultusunda izah eder. (Sanatın ve sanatçının değeri üstünde durulur.)
4. Sanatın genel bir iletişim aracı olduğunun farkına varır.
5. Atatürk'ün sanat ve sanat eğitime vermiş olduğu önemiyeti izah eder.
6. Görsel Sanatların niteliklerini izah eder.
7. Görsel Sanatlar kapsamındaki meslekleri bilir. (Sanat ile sanatçı anlamında telif hakkının önemiyeti üstünde yoğunlaşır.)
8. Sanat eserlerinin özelliklerini izah eder. (Teklik, orijinallik, yaratma yetisi gibi özelliklerine yoğunlaşır.)
9. Sanat eserinde bulunan öğeleri izah eder. (Betimleme kapsamında sanat eserlerinde ilk olarak görünen öğelerin üstünde yoğunlaşır.)
10. Sanatsal düzenleme unsurları ile ilkeleri görsel sanat eserleriyle izah eder. (Sanat eseri analiz etme evrelerinden ikincisi çözümleme evresi kapsamında, sanatsal düzenleme unsurları ve ilkeleri üstünde yoğunlaşır.)
11. Sanat eserini izah eder. (Eğitim gören bireylerin eseri analiz etme evrelerinden üçüncüsü yorumlama evresine göre, sanat eseri hakkındaki fikirlerini söylemelerine yardımcı olunur.)

12. İrdelediği sanat eseri hakkında estetik değerlendirmeye varması sağlanır. (Eğitim gören bireylerin eseri analiz etme evrelerinden dördüncüsü yargı evresi dahilinde, eserin hangi kurama dahil olduğunu ifade etmeleri sağlanır.)

Kültürel Miras Öğrenme Alanı Kazanımları

1. Türkiye’de ve evrende müzeciliğin nasıl gelişim gösterdiğini izah eder. (Türk müzeciliğinin gelişmesinde öncü olan Osman Hamdi Bey’in eserlerinin önemi üzerinde durulur.)
2. Müze türlerini izah eder.
3. Müzelerin ve sanat galerilerinin önemini izah eder. (Çevresel olanaklar çerçevesinde eğitim gören bireylerin müzeleri ve sanat galerilerini dolaşmaları, olanak bulunmaması koşulunda sınıf içerisinde sanal müze ziyaretleri katılımında bulunması sağlanır.
4. Kültürün gelecek nesillere aktarılmasında sanat eserlerinin kıymetini ve önemini izah eder.
5. Sanat eserlerini ve kültürel değerlere sahip çıkmanın önemini izah eder. (Bir ülkenin mühim öğelerinden olan sanat eserlerinin ve kültürel değerlerin üstünde durulur.)

Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanı Kazanımları

1. Noktayla çizginin ifade olanaklarını, sanat eserleri örnekleriyle izah eder.
2. Yüzey üstünde nokta ile çizgiden yararlanarak açık- orta- koyu tondan meydana gelen eserler üretir. (Sanatsal eserlerinde telaş içerisinde olmadan sabırlı davranmanın mühim bir davranış olduğu üzerinde durulur.)
3. Sanatın düzenleme öğelerinden faydalanarak nokta ve çizgi tesirine sahip doğal ile yapay obje kompozisyonları meydana getirir.
4. Her nesnenin özüne ait bir dokusunun var olduğunu açıklar.

5. Farklı doku çeşitlerini bilir.
6. Nesnel ve görsel dokuların birbirinden farklı olduğunu izah eder.
7. Çalışmalarında nesnel dokular ile görsel sanat eserleri meydana getirir.
8. Doğal ile yapay nesnelerin doku niteliklerini görsel dokuya çevirir.
9. Işığın, nesneler üzerindeki görüntüsünde lekelerin etkilerini çeşitli örneklerle izah eder.
10. Işığın etkisinden yararlanarak açık-orta-koyu ton değerlerinin ne şekilde meydana geldiğini resim örneklerinden faydalananarak izah eder.
11. Oluşturduğu kompozisyonlarda açık- orta- koyu ton değerlerinden yararlanarak hacim vurgusu oluşturur.
12. Etrafındaki nesne ve mekanların perspektif görüntülerini anlar. (Örneğin elektrik direklerinin veya ağaçların onlardan uzaklaştıkça küçülmesi, tren raylarının ise uzağa gittikçe ince görüntü oluşturması.)
13. Sanat eserleri ve çevresinden, çizgi ile renk perspektifine ait örnekler gösterir.
14. Tek veya çift perspektifli çalışmalar meydana getirir. (Öğrencinin öğrendiği perspektif kuralları dahilinde iç veya dış mekân çalışmaları oluşturması sağlanır.)
15. Renk perspektifini oluşturduğu eserlerinde uygulaması beklenir.
16. Desen çalışmalarında oran ve orantıyı kullanması sağlanır.
17. Desen çalışmasında ton değerlerini kullanması sağlanır.
18. Desen çalışmasında öğrendiği perspektifin kaidelerini uygulaması sağlanır.
19. Desen çalışmasında sanatsal ilkelerini oluşturduğu eserlerine uygulaması sağlanır.
20. Rengin nasıl meydana geldiğini izah eder. Işık-renk ile boya-renk arasındaki farkı anlatır. Renk çemberinden faydalananarak renkler arasındaki ahengi izah eder. Sanat çalışmalarında renk ahengi ve vurgunun farkının bilir. Görsel sanat eserlerinde renk ahengi ve zıtlıkları kullanması sağlanır.

21. Renkli resim tekniklerinde faydalanan boya ve araç gereçlerin niteliklerini izah eder.
22. Oluşturduğu çalışmalarında renkli resim tekniklerinden faydalanır.
23. Öğrenci hacim oluştururken renklerin çeşitli değerlerinden faydalanır.
24. Renk ile leke değerlerinde faydalanarak orijinal çalışmalar meydana getirir. Renkli resim çalışmaları oluştururken sanatsal düzenleme ilkelerinden faydalanır (M.E.B., 2018).

10. Sınıf

Sanat Eleştirisi ve Estetik Öğrenme Alanı Kazanımları

1. Geleneksel Türk Sanatlarının türlerini izah eder.
2. Geleneksel Türk Sanatlarının kültürel açıdan mühim bir değere sahip olduğunu izah eder.
3. Geleneksel Türk Sanatlarının öncü sanatçıları bilir. (Bu sanatçıların sanat eserleri izah edilir ve bu temsilcilerin yaşadığı dönem içerisindeki üslup özellikleri üzerinde yoğunlaşır.)
4. Geleneksel Türk sanatları eserlerinde uygulanmış olan renklerin sembolik olarak ne anlama geldiğini izah eder. (Türk kültüründe bulunan renklerin sembolik olarak ne anlama geldiğinin irdelenmesi sağlanır. Örneğin; Kara'nın kuzey veya aşağı dünya anlamına geldiği, ak'ın ise batı veya yukarı dünya anlamına geldiği öğrenmesi sağlanır.)
5. Geleneksel sanatlara özgü motiflerin biçim ve anlam niteliklerini izah eder. (Geleneksel Türk sanatlarında yer alan motifler üzerinde yoğunlaşır. Motiflerde etki eden kavramların üzerinde durulur.)
6. Geleneksel Türk sanatlarından minyatür ve ebrunun teknik niteliklerini ayırt eder. (Sınıf ortamında minyatür ve ebrunun malzemelerinin öğretilmesi sağlamazsa, sanal ortamda EBA'dan faydalanarak öğretilmesi sağlanır.)

7. Çalışmalarında geleneksel Türk sanatlarının kendi form niteliklerinden faydalanan çağdaş Türk ressamlarını bilir. (Bu ressamların çalışmalarında bulunan geleneksel Türk sanatlarının eserlerin üzerinde oluşturduğu etkilerde yoğunlaşır.)
8. İslamiyet öncesi Türk resim sanatının nasıl bir gelişim sürecinden geçtiğini izah eder. (Hun, Göktürk ve Uygur sanatları kısaca anlatılarak çeşitli eser örneklerine özgü görseller üstünde öz ve biçim nitelikleri üzerinde yoğunlaşır.) İslamiyet sonrası Türk resim sanatının nasıl bir gelişim aşamasından geçtiğini izah eder. (Selçuklu ve Osmanlı dönemi resim sanatından eser örneklerine özgü görseller üstünde öz ve biçim nitelikleri üzerinde yoğunlaşır.)
9. Çağdaş Türk resminin erken dönemde nasıl bir gelişim sürecinden geçtiği izah eder. (Çağdaş Türk resminin önde gelen ressamlarını tanır ve bu ressamların sanat üslupları ve eserleri anlatılarak dönemin sanatsal niteliklerini izah eder.)
10. Çağdaş Türk resminin grup ve ressamlarını bilir. (Dönemin öncü grupları anlatılır ve bu grupların sanat anlayışları izah edilerek mühim öncüleri ve eserleri öğretilir.)
11. Çağdaş Türk sanatçılarını ve bu sanatçıların eserlerini izah eder. (Dönemin öncü sanatçılarını bilir ve bu sanatçıların çalışmalarından örnekler ile sanat anlayışlarıyla ilgili bilgiler verilir.)
12. 1950 yılı sonrası Türk resminde bireysel yönelimlerin ortaya çıkmasında etkileri izah edilir.
13. Türk resminde, İstiklal Savaşı'nı mevzu edinen sanatçıları ve bu sanatçıların çalışmalarını öğrenir.

Kültürel Miras Öğrenme Alanı Kazanımları

1. Yaşadığı şehirdeki tarihi yerleri ve eserleri öğrenir.
2. Türkiye'deki müzeleri bilir. (Türkiye'deki başlıca müzeleri öğrenir ve kendi yaşadığı yerdeki bir müzeyle ilgili bilgi aktarılır. Çevre ile okul olanakları müsaitse müzelere geziler düzenlenir ve müzede sanatsal eserler oluşturulması

veya sınıf alanı içerisinde sanal olarak müze ziyareti yapmaları sağlanır ve uygulama yapması sağlanır.

3. Müze ve sanat galerilerinin aracılık yapmasıyla çeşitli kültürleri öğrenir. (Çeşitli kültürlerin, kültürel farklılık oluşturduğu anlatılır ve çeşitli kültürlerin değerlerine riayet göstermenin önemi üzerinde durulur.)

Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanı Kazanımları

1. İnsan figürünü mevzu edinen sanatsal çalışmalar analiz edilir.
2. Ölçü ve orandan yararlanarak insan figürlü çalışmalar oluşturur.
3. İnsan figüründe rakursi görünümünün nasıl olduğunu öğrenir.
4. Çalışmalarında mekân ve figür bağlantısını oluşturur.
5. Sanatçı çalışmalarından renkli resim yöntemlerini öğrenir. (Bu resim yöntemleri ile eser üreten sanatçılara dair örnekler analiz edilir ve teknik niteliklerin çeşitli farklılıklarına değinilir.)
6. Renkli resim uygulamalarında bir tanesiyle orijinal eserler meydana getirir.
7. Resim uygulamalarında çeşitli sanatsal ilkeleri kullanarak eserler meydana getirir.
8. Heykel ve rölyef çalışmalarının çeşitli farklılıkları anlatır. (Görsellerden faydalanarak çeşitli analizler yapılmasına ek olarak tarihsel öneme sahip dini herhangi bir yapının kabartmaları incelenir. Heykel eseri incelenir ve buna ek olarak yaşadığı ortamdaki herhangi bir heykelin incelemesi yapılır.)
9. Çeşitli malzemelerden faydalanarak üç boyutlu eserler meydana getirir. (Öğrencilerde çevre bilincinin oluşmasını sağlamak hedefiyle eserlerinde hazır malzemedan ziyade özel olarak atık malzemedan eserler üretmeleri beklenir.)
10. Üç boyutlu sanatsal eserlerinde sanatsal düzenleme ilkelerinden faydalanır. (Sorumluluk bilicine sahip olmalarını sağlamak hedefiyle öğrencilerin, çalışmalar sonunda çevresel kirliliklerini kendilerinin temizlemesi gerektiği aşılır.) (M.E.B., 2018)

11.Sınıf

Sanat Eleştirisi Ve Estetik Öğrenme Alanı Kazanımları

1. Modernizmden önce Batı resim sanatının nasıl ortaya çıktığını ve gelişim sürecini izah eder. (Gotik dönemin özellikle mimari alanda gelişim gösterdiğinin üzerinde durulur. Rönesans dönemi resminin nitelikleri üstünde ifade eder. Dönemin öncü sanatçıların çalışmalarının analizi yapılır. Barok dönemi üzerinde durulur. Dönemin önde gelen sanatçılarından çalışmalarının analizi yapılır. Neoklasik dönem resmi nitelikleri üstünde yoğunlaşır. Dönemin en değerli sanatçılarından çalışmalarının analizi yapılır. Romantizm sanat akımının, veri kaynaklarında modernizmin başlangıcı olarak ifade edildiğini diğer veri kaynaklarındaysa modern dönemden önceye ait olduğu ifade edilerek özet olarak akımın nitelikleri üstünde yoğunlaşır. Akımın önde gelen sanatçılarından bazılarının çalışmalarına ait örnekler gösterilir.
2. Modern sanat akımlarının nasıl meydana geldiğini ve meydana geliş nedenlerini anlatır. Modern sanat akımlarının niteliklerinin neler olduğu örnekler verilerek anlatılır. (Bu akımların nitelikleri belirlenerek örnekler verilerek anlatılır. Ek olarak bu akımın sanatçılarını anlatır. (Türk Dili ve Edebiyatı dersiyle bağlantı kurulur.)
3. Geleneksel Türk sanatlarının ana öğeleri ve biçimsel niteliklerinden faydalanan batılı sanatçıları ve bu sanatçıların çalışmalarını bilir. (Geleneksek Türk sanatlarının öncü sanatçılarını tanır ve bu sanatçıların bulundukları dönemde nasıl bir etkiye sahip olduğunun belirtilmesi sağlanır.)

Kültürel Miras Öğrenme Alanı Kazanımları

1. Atatürk'ün Türk müzelerinin inşa edilmesindeki faydalarını anlatır. Müzelerin eğitimsel görevlerinin öğrenir. (Müze eğitiminin sadece bir gezintiden ibaret olmadığı üstünde durularak, müze ziyareti yapılmadan önce müze ve müzede bulunan eserler/koleksiyonlarla ilgili bilgiler toplamayı, ziyaret esnasında obje, eser ve koleksiyonların titizlikle incelenmesi ve eserlere ait niteliklerin dikkatli biçimde incelenmesi, eserler ait niteliklerinin belirlenmesini ve benzer özelliğe sahip nesne ya da eserlerin üretilmesine yönelik çalışmalar barındıran farklı

faaliyetlerle ziyaret sonrasında kazanılan bilgiler ve tecrübeler ile sınıf içerisinde yahut yaşantısıyla bağlantı oluşturarak etkinlikleri içerdiğini ifade eder. Çevresel olanaklar ile müze eğitim etkinliklerini oluşturulur veya ders içerisinde müze ziyareti etkinlikleri düzenlenir.)

2. Müze ve sanat galerilerinde bulunan eserlerden yararlanarak orijinal eserler meydana getirir.

Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanı Kazanımları

1. Portrenin niteliklerini ifade eder.
2. Karakteristik nitelikler üstünde durarak portre çalışmaları yapar.
3. Portre çalışmalarında oran- orantıdan faydalanır.
4. Grafik sanatların farklı çeşitlerini ifade eder.
5. Grafik tasarımların yaşam içerisinde nasıl etkileri olduğunu izah eder.
6. Tanıtım amacıyla herhangi bir grafik uygulaması yapması beklenir. (Grafik tasarıma ait çalışmalar meydana getirerek, eğitim kurumunun olanaklarıyla bilgisayar kullanımına da özendirme sağlanmalıdır.)
7. Özgün baskı resim çalışmalarının niteliklerini ifade eder.
8. Özgün baskı resim çalışmalarında kullanılan malzemeleri öğrenir.
9. Özgün baskı resim çalışmalarında kullanılan tekniklerden faydalanarak eserler meydana getirir. (Eğitim kurumunun olanaklarıyla geleneksel baskı tekniklerinden ziyade, örneğin; ağaç baskı daha kolay şekilde biçimlendirilen farklı hazır malzemelerden de çalışmalarında faydalanabilir.)
10. Akrilik boya tekniğinde faydalanılan malzemeleri öğrenir.
11. Eserlerinde akrilik boya tekniğini kullanarak çalışmalar oluşturur.
12. Geleneksel Türk minyatür sanatına özgü renk, biçim niteliklerinden faydalanarak, akrilik boya ile orijinal çalışmalar oluşturur (M.E.B., 2018).

12.Sınıf

Sanat Eleştirisi Ve Estetik Öğrenme Alanı Kazanımları

1. Post modern sanatın yaygın olarak bilinen niteliklerini ifade eder. (Modern ve Post modern sanatın arasında ne gibi farkların olduğunu incelemesini yapar.)
2. Modern ve post modern döneme ait eserleri ve temsilcileriyle ilgili bilgiye sahip olur. (Bianeller, batının öncü sanatçıları ve modern sanatın öncü sanatçıları tanıtılarak yaşadıkları dönemin sanat anlayışları özellikleri üzerinde durulur.
3. Günümüzün sanatında teknolojik anlamda ilerlemeler karşılaştırır.

Kültürel Miras Öğrenme Alanı Kazanımları

1. Dünyaca bilinen müzelerin hangileri olduğunu bilir.
2. Yurt dışındaki müzelerde yer alan kültürümüze ait mirasımızı öğrenir. (Örneğin; “Almanya’da yer alan İslam Eserleri Müzesi ve Bergama Müzesi vb.”)
3. Sanat galerisi ve müzelerin ülkeler arasında nasıl bir kültürel bağ oluşturduğunu, nasıl bir role sahip olduğunu ifade eder.
4. Sanat galerileri ve müzeler hakkında görsel yahut yazılı verileri inceler. (Eğitim gören bireylerin müze ve sanat galerileri hakkında veri toplamaları ve ulaştıkları verilerden faydalanarak müze ve sanat galerilerinin tanıtımını yapan web sitesi, broşür, gazete, poster yahut bilgilendirici sunumlar yapmaları ve sunumu gerçekleştirmeleri sağlanır.)
5. Öğrencilerin ders ortamında sanal müze ziyaretinde bulunmaları sağlanır.

Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanı Kazanımları

1. Çoklu figür içeren eserler meydana getirir.
2. Kompozisyonlarında obje mekân-figür bağıntısı oluşturur.
3. Karikatür sanatının niteliklerini ifade eder. (Karikatür sanatının biçimsel niteliklerinden ziyade, ironi, hiciv gibi terimler üstünde yoğunlaşır.)

4. Mizahın öz kültürümüzdeki konumunu örnekler ile ifade eder.
5. Verilen konuyu mizahla ilişkilendirerek karikatürize eder.
6. Fotoğrafın nasıl meydana geldiğini ve oluşum sürecini ifade eder. Tarihsel süreçte fotoğraf sanatı için faydalanılan araçları ve malzemeleri bilir.
7. Fotoğraf sanatının öncü sanatçıları tanıır ve bu sanatçıların eserlerini bilir. (Öncü sanatçıları bilir ve eserlerini tanıır. Ek olarak sanatın öğelerini, ilkeleri ve içeriklerini öğrenir.)
8. Kompozisyon kurallarına dikkat ederek fotoğraf çekimleri gerçekleştirir. (Eğitim gören bireyin, ekonomik imkanlarına dikkat edilerek, fotoğraf makinesi, tablet ya da cep telefonu vb. teknolojik ürünlerle fotoğraf çekimi gerçekleştirmesine imkân tanınır. Dijital fotoğrafçılık hakkında açıklamalarda bulunulur.)
9. Soyut ve figüratif resim arasında nasıl bir fark olduğunu ifade eder. Ebru tekniğinden faydalanarak, soyut çalışmalar üretir. (Eğitim gören bireyin ebru çalışması yapması sağlanarak öncelikle soyut ekspresyonizmle ebru sanatının nasıl bir etkileşim içerisinde olduğunu ve benzeyen yönleri üstünde durulur.)
10. Yaşamını idame ettirdiği çevrede tekstil tasarımına özgü motifler içeren tasarımlar gösterir. Geleneksel Türk motiflerinden ilham alarak orijinal tekstil tasarımları meydana getirir.
11. Endüstriyel ve sanatsal tasarım arasında nasıl farklar olduğunu ifade eder. Endüstri ürünlerine ait tasarımların niteliklerini ifade eder. Endüstri ürünleri için orijinal tek boyutlu çalışmalar meydana getirir (M.E.B., 2018).

Görüldüğü üzere program içeriğinde yer alan kazanımlar, öğrenci üzerinde görülmesi beklenen, bireye kazandırılması amaçlanan tutumlardır. Kazanımlar programda yalın ve net bir şekilde verilmiştir.

Sunulan programın üç öğrenme alanına bölünmüş olması sebebiyle sınıf kazanımları da gruplara ayrılarak verilmiştir. Ek olarak programda her öğrenme alanına özgü farklı sayıda kazanımlar yer almaktadır. Ders faaliyetleriyle beraber düzenleme oluşturulurken kazanımın numara sıralamasına önem verilmesi gerekmez, ek olarak

öğrenme alanları da sıralı biçimde verilmek zorunluluğunda değildir. Eğitimci kendi dilediği biçimde kullanma yetkisine göre kazanımı yahut kazanımları, istediği öğrenme alanına göre önce ya da sonra planlayacağına karar verebilmektedir (Dorukan, 2009, s.42).

Programda, her öğrenme alanına özgü, sınıf düzeyine göre açıklamalar bulunmaktadır. Programda “Sanat Eleştirisi ve Estetik” öğrenme alanının uygulamadan ziyade sanat verilerini içerdiği görülmektedir. Sanata giriş konusundan başlanarak, Görsel Sanatlar meslek alanları, sanat eserlerini inceleme, geleneksel Türk sanatları, İslamiyet yılları öncesi Türk resim sanatı, çağdaş Türk resim sanatı, batı resim sanatı, modern sanat akımları gibi konular çeşitli açıklamalarıyla programda yer almaktadır. Ek olarak, sanat eserlerini değerlendirme, sanat eserlerinde kullanılan teknikleri inceleme gibi konularda bulunmaktadır.

“Kültürel Miras” öğrenme alanında, başta Türk kültürü olmak üzere, müzelerin incelenmesi, müzelerin tanıtılması, çevresel imkanlar dahilinde müze ziyaretleri yapılması imkanların olanak sunmadığı takdirde sanal müze ziyaretleri yapılması programda yer almaktadır. Müzeler aracılığı ile tarih ve kültür ilişkisi kurulması dikkat çekmektedir. Kültürel miras öğrenme alanının programda ilgili içerikleri ile önemli yere sahip olduğu görülmektedir.

“Görsel Sanatlarda Biçimlendirme” öğrenme alanının uygulama ağırlıklı olduğu görülmektedir. Öğrendiği bilgilerin uygulama aşaması bu öğrenme alanıdır. Desen, renk, renkli resim uygulamaları, üç boyutlu çalışmaların yanı sıra, grafik sanatları, özgün baskı resim çalışmaları, tekstil tasarım, fotoğraf sanatı, karikatür sanatı, endüstri tasarım gibi konularda bulunmaktadır. Bu bağlamda Görsel Sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanının Görsel Sanatlar dersinin sadece renkli resim uygulamaları içermediği çeşitli sanat alanlarıyla bağlantı içerisinde olduğunu göstermektedir.

Görsel Sanatlar (9,10,11 ve 12. Sınıf) Ders Programında içerikler çok yönlü olarak irdelenmiştir. Belirtilmiş üç öğrenme alanına ait, alt açıklamalarda bulunmaktadır. Hayli detaylı boyutta sunulan konular, programın güçlü içeriği olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 10.

Görsel Sanatlar Ders Programı İçeriklerdeki Benzerlik Ve Farklılıklar

İçerik- Konu Alanı	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.sınıf
Sanat Eleştirisi ve Estetik	Sanata giriş	Geleneksel Türk sanatları	Batı resim sanatına giriş	Çağdaş günümüz sanat
	Görsel sanatlarla ilgili meslek alanları	Cumhuriyet dönemi öncesi Türk resim sanatı	Modern sanat akımları	
	Sanat eserlerini inceleme	Çağdaş Türk resim sanatı	Geleneksel Türk sanatları	
Kültürel Miras	Müzelerde inceleme ve uygulama	Müzelerde inceleme ve uygulama	Müzelerde inceleme ve uygulama	Müzelerde inceleme ve uygulama
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	Nokta-Çizgi	Desen çalışmaları	Desen çalışmaları	Desen çalışmaları
	Doku	Renkli resim uygulamaları	Grafik sanatlar	Karikatür çalışmaları
	Işık- gölge ve açık-koyu	Üç boyutlu çalışmalar	Özgün baskı resim çalışmaları	Fotoğraf sanatı
	Perspektif		Renkli resim uygulamaları	Renkli resim uygulamaları
	Desen çalışmaları			Tekstil tasarım
	Renkli resim uygulamaları			Endüstri ürünleri tasarım

Kaynak: MEB,2018

Araştırmada ele alınan Görsel Sanatlar (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Ders Programı sınıf düzeylerinde birtakım benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmiştir.

4.3.2. Benzerlikler

Tablo 12’de Görsel Sanatlar (9,10,11 ve 12.Sınıflar) Ders Programında yer alan içerikler konu başlıkları ile verilmiştir. Tablo 12’ye göre “Sanat Eleştirisi ve Estetik” öğrenme alanında 10. Ve 11. Sınıfta benzerlik gösteren tek konu Geleneksel Türk sanatlarıdır. 10. sınıfta Geleneksel Türk sanatlarının çeşitlerini, kültürel önemi ve önemli temsilcileri konu alanına girerken, 11. sınıfta Batılı sanatçılar ve eserler konu alanına girmiştir. Her iki sınıf kademesinde de konu alanının devam niteliği taşıdığı görülmektedir.

“Kültürel Miras” öğrenme alanında, 9,10,11 ve 12. sınıflarda tek konu başlığı olarak Müzelerde İnceleme ve Uygulama görülmektedir. Bu konu başlığı her sınıf düzeyinde aynıdır. 9. sınıfta başta Türkiye müzeciliği olmak üzere dünya müzeciliğinin gelişimi, Osman Hamdi Bey’in çalışmaları konu alanında bulunurken, 10. sınıfta bulunduğu il ve yöredeki tarihi eserler başta olmak üzere, Türkiye’deki müzeler konu alanı içerisindedir. 11. sınıfta Atatürk’ün Türk müzeleri kurulmasında katkıları konu alanındadır. Devamında müze ve sanat galerilerinde bulunan eserlerden yararlanarak özgün çalışmalar yapması beklenmektedir. 12. sınıfta dünyaca ünlü müzeleri ve yurt dışında müzelerde yer alan eserlerimizin tanıtılması konu alanı içerisinde yer almaktadır. 9,11 ve 12. sınıf konuları içerisinde öğrencilerin çevresel imkanlar dahilinde müze ziyaretleri yapmaları yapamadıkları koşullarda sanal müze ziyareti yapmaları içeriği yine benzerlik göstermektedir. Her sınıf düzeyinde yer alan konunun devam niteliği taşıdığı açıktır.

“Görsel Sanatlarda Biçimlendirme” öğrenme alanında, 9,10,11 ve 12. sınıfta iki konu başlığı aynıdır. Desen çalışmaları ve Renkli Resim Uygulamaları her sınıf düzeyinde ders programı içerisinde yer aldığı görülmektedir. 9. sınıfta desen çalışmalarında ölçü-oran kullanımı, ışık-renk ayrımı, renk uyumları ve vurguları konu alanı içerisindeyken, 10. sınıfta insan figürlü eserleri inceler, figürlü kompozisyon yapar ayrıca mekân- figür ilişkisi kurulması sağlanır. 11. sınıfta portre ve portre çizimleri konu alanı içerisinde bulunurken, 12. sınıfta çoklu figür çalışmaları konu alanı içeriğinde yer almaktadır. 9. sınıfta renkli resim uygulamaları konu içeriğinde resim tekniklerinde kullanılan malzemeler açıklanarak öğrenciye özgün çalışmalar yaptırmak konu içeriğinde bulunurken, 10. sınıfta sanatçıların eserlerindeki teknikler açıklanarak, tekniklerden herhangi birisiyle çalışmalar yapması konu içeriğinde yer almaktadır. 11. sınıfta akrilik

boya tekniği açıklanır ve bu teknikle geleneksel Türk minyatür sanatı özelliklerini taşıyan çalışmalar konu içeriğindedir. 12. sınıfta ise soyut ve figüratif resim farkları açıklanır ve ebru tekniği ile öğrenciye özgün çalışmalar yaptırmak konu içeriğinde bulunmaktadır. 9,10,11. ve 12. sınıf düzeylerinde desen çalışmaları ve renkli resim uygulamaları konu başlığı gerek konu gerek içerik bağlamında benzerlikler taşıdığı ve konuların devam niteliğinde olduğu açıktır.

Görsel Sanatlar (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Ders programı içerisinde toplam yirmi üç konu başlığından dört konu başlığı benzerlik göstermektedir.

4.3.3. Farklılıklar

“Sanat Eleştirisi ve Estetik” öğrenme alanında, 9. sınıfta üç konu başlığı, 10. sınıfta üç konu başlığı, 11. sınıfta üç konu başlığı, 12. sınıfta bir konu başlığı bulunmaktadır. Toplam on adet konu başlığından 10. Ve 11. Sınıfta benzerlik gösteren Geleneksel Türk Sanatları konu başlığı dışında kalan sekiz konu başlığı ve içeriği birbirinden farklılık göstermektedir.

“Kültürel Miras” öğrenme alanında, her sınıf düzeyinde aynı konu başlığı yer almaktadır. Farklılık gösteren konu başlığı bulunmamaktadır. Sadece 9,11 ve 12. sınıfta müze ziyaretleri yapılması konu içeriğinde yer alırken 10. sınıfta konu içeriğinde müze ziyareti yapılması yer almamaktadır.

“Görsel Sanatlarda Biçimlendirme” öğrenme alanında, 9. sınıfta altı konu başlığı, 10.sınıfta üç konu başlığı, 11.sınıfta dört konu başlığı,12.sınıfta altı konu başlığı yer almaktadır. Toplam on dokuz konu başlığından 9,10,11 ve 12. sınıfta benzerlik gösteren Desen Çalışmaları ve Renkli Resim Uygulamaları konu başlığı dışında kalan on bir konu başlığı ve içeriği farklılık göstermektedir.

Görsel Sanatlar (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Ders Programında toplam yirmi üç konu başlığından on dokuz konu başlığı farklılık göstermektedir.

Görsel Sanatlar ders içeriğinde yirmi üç konu başlığından on dokuz tanesinin farklılık göstermesi, sınıf düzeyleri öğrenme ve kazanımları açısından farklılık oluşturduğu görülmektedir. Çünkü ortaöğretim kademesinde Görsel Sanatlar dersinin seçmeli ve zorunlu dersler arasında yer aldığı bilinmektedir 9. sınıfta Görsel sanatlar

dersini seçen öğrenci 12. Sınıfta tekrar seçtiği zaman konu açığı oluşacağı, konular arası kesintiler meydana geleceği riski taşıdığını düşündürmektedir.

Türkiye Görsel Sanatlar (9,10,11 ve 12.sınıflar) Ders Programının ek olarak öğretmene çeşitli ve kapsamlı alternatifler sunduğu ifade edilebilir. Programda, Sanat Eleştirisi ve Estetik, Kültürel Miras, Görsel Sanatlarda Biçimlendirme öğrenme alanlarında hazırlanan konu ve içerikler öğrencilerin hem sanat kültürü kazanmaları hem de sanat uygulamaları kazanmaları programın önemli amaçlarından olduğunu göstermektedir. Ek olarak programda, görsel sanatlar ders içeriğinin sadece uygulama dersinden daha fazlası olduğunun vurgulanması ve öğrencilerin yazılı ve sözel becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler içermesi, sanat eğitiminin ve görsel sanatlar dersinin yalnızca uygulama alanı olarak görülmemesi gerektiğinin de bir göstergesidir.

Genel anlamda programlarda; geçmiş programlardan günümüze göre daha basit ve yalın programlar benimsenmiş, içerik yönünden öğrenciye uygulama aşamasında kolaylık sağlayacak biçimde inşa edilmiş ve ayrıntıya çok detaylı olarak yer verilmiştir (Erkuzu, 2019, s. 93).

Araştırmanın ikinci alt amacına ilişkin bulgularda incelenip görüldüğü üzere ortaöğretim kurumları haftalık ders çizelgelerinde Görsel Sanatlar dersi, genel olarak 1 ders saati olarak yer almaktadır. Bu bağlamda; programda hedeflenen kazanımların, Görsel Sanatlar dersi saat sayısı ile karşılaştırıldığında, saat sayısının hedeflenen kazanımlara oranla yetersiz olduğu görülmektedir.

ERKUZU' ya göre "...kazanımların öğretim programlarında sınıf düzeyleri öncelik alınarak belirlenmiş olduğu ve öğrenme alanlarına uygun olarak oluşturulduğu açıktır. Görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanı, Görsel Sanatlar dersinin temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle daha fazla kazanım amaçlanmıştır. Günümüz programlarında, Görsel Sanatlar dersi için belirlenmiş olan ders saati amaçlanan kazanımların planlanması ve uygulanmasının yetersiz olduğunu göstermektedir" (2019, s.93).

KOÇ' a göre "...program bireylerin ihtiyaçlarını göz önüne alınarak oluşturulmuştur. Fakat programın en mühim kısıtlılığı 1 saat olan ders saatinin, programın uygulanabilme aşamasında eksik kaldığı ve belirlenmiş olan kazanımların tümüne

ulaşabilmesi çok zor olduğudur. Ders saatinin 2 ders saatine yükseltilmesi, programın daha aktif ve detaylı uygulanabilmesi açısından gereklidir” (2008, s.83).

şAHİN’ e göre “Görsel Sanatlar eğitimi program kazanımları, programın amacına yeterlidir, fakat Görsel Sanatlar ders saati, sınıf ortamı ve materyaller yetersizdir. Programda ders saatinin yetersiz olmasından dolayı, amaçlanan kazanımların uygulanması, öğrencilerin yeteneklerinin ön plana çıkarılmasında ihtiyaç duyulan yönlendirilmesinin yapılmasına engel olmaktadır” (2018, s.83).

ÇOBAN ve ERKUZU’ ya göre “... program kazanım ağırlıkları öğrencinin yaş ve sınıf seviyesine uyumlu şekilde tasarlanmış, kazanımlarda kolaydan-zora öğrenme dağılımı olduğu görülmektedir”. “...fakat programda ders saati çok az görülmektedir. Bu ders saatiyle görsel sanatlar dersinin amaçlanan kazanımlara ulaşması oldukça zor görülmektedir. Sanat eğitimin hedefi bireye, her açıdan kişilik gelişimine katkı sunduğundan, programdaki 1 ders saati oldukça yetersiz görülmektedir” (2018, s.292).

Araştırmanın nc alt amacına ait bulgular ışığında, Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersi, saat sayısı programda sunulan kazanımlar için yetersizdir. Literatürdeki görüşlerle paralellik göstermektedir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde Ortaöğretim Görsel Sanatlar Ders Programlarının temel amaçlarını, öğrenme alanlarını, ders programlarındaki yerini ve saat düzeyini değerlendirmek amacı ile elden edilen bulgular, literatürde yapılmış araştırma sonuçlarıyla tartışılarak verilmiştir.

Literatürde daha önce sıklıkla, görsel sanatlar ders programına yönelik öğretmen görüşleri, görsel sanatlar dersi öğretmen kılavuz kitabı değerlendirilmesi, GÖS dersinin tarihsel gelişim süreci, GÖS dersi okulöncesi, ilkokul ve ortaokul üzerine çalışmalar yapılmıştır.

Erkuzu (2019) “Görsel Sanatlar Öğretim Programları ile ilgili gelişmeleri değerlendirilmesini” araştırdığı çalışmasında; programların amaçlarının hedef sayısı bakımından zamanla arttığını, ders içeriklerinin zamanla daha sadeleşerek düzenlendiğini daha kolay bir program haline geldiğini, ders saatlerinin zaman içerisinde azaldığı belirtmiş ve önerilerde bulunmuştur.

Tuna (2020) “Türkiye ve bazı Avrupa ülkelerindeki ortaokul görsel sanatlar ders programlarının karşılaştırılmasını” değerlendirmesini araştırdığı çalışmasında; Türkiye ders programlarında sanatlar tekniklerin ayrı ayrı belirtildiğini, Türkiye’deki ortaokulların görsel sanatlar ders programının karşılaştırıldığı ülke programlarına nazaran daha çok yönlü içeriğe sahip olduğunu belirtmiş ve program amaçlarına, program içeriğine eğitim durumlarına göre önerilerde bulunmuştur.

Hacıismailoğlu (2013) “Ortaöğretim görsel sanatlar eğitiminde tarihi çevre ve müze bilincinin incelemesini” araştırdığı çalışmasında; ülkemizde sanat eğitime verilen değerin eksikliğini, Milli Eğitim programlarındaki sanat eğitimini derslerinin gittikçe azaldığını, ortaöğretimde seçmeli ve 1 saat olan görsel sanatlar dersinin programda zaman yetersizliği gibi durumlarından dolayı uygulanabilirlikten uzak, ağırlıklı olarak teoriye dayalı, uygulama konularının programa konulduğunu belirtmiştir.

Kırıçoğlu (2002) eğitim kurumlarında sanat eğitiminin teori, yöntem ve uygulama olarak çağdaş kademeye getirilmesi için sanat derslerinin ders programlarında artırılması gerektiğini belirtmiş ve her öğrencinin faydalanacağı bir ders olması gerektiğine vurgu yapmıştır. (2005) araştırmasında ise sanat eğitiminin düzensiz, meçhul bir durumda olduğunu eğitim kurumlarında önemsiz bir ders pozisyonunda yer aldığını belirtmiştir. Ülkemizde ve eğitim kurumlarında görsel sanatlar eğitimine kuramsal olarak verilen değer yeterli görülse de faaliyete geçirilme aşamasında istenilen nitelikte olmadığına vurgu yapmıştır. Ek olarak GÖSDÖP planlanmış olarak uygulanmasına engel teşkil eden sorunlara bakıldığında; dersin işlenmesinde fiziksel durumların yetersiz seviyede olmasından, eğitimcinin düşünce ve tutum biçimlerinden, ders çizelgelerinde derse ayrılan sürenin gereksinimlere yetememesinden, öğrencilerin ailelerinin düşüncelerinin ve maddi durumlarının engel olarak karşımıza çıktığına vurgu yapmıştır.

Daş (2008) “Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin resim dersine karşı ilgi ve tutumlarını belirleyen etmenler” çalışmasında; Görsel Sanatlar dersine haftalık çizelgelerde ayrılan sürenin yetersiz olmasından dolayı, derse olan öğrencilerin ilgisinin tartışmasız olarak olumsuz etkileri olduğu sonucuna varmıştır.

Göknur (2011) “Görsel Sanatlar dersi Öğretim Programı’nın kazanım boyutunun değerlendirilmesi” araştırmasında; kazanımlarla ilişkili ders saatlerin yeterli olmadığı, öğrencinin yaratıcılığını ileri seviyeye taşıması için nitelikli ders saatlerinin sunulması gerektiğini belirtmiştir.

Buyurgan ve Buyurgan (2012) toplumumuzda sanat eğitime verilen önemin sanat derslerine bakış açısı, ders saatleri ve okullardaki materyallerin durumu vb. tüm yönleriyle yorumlandığında yeteri değer in sanat derslerine verilmiş olduğunun söylenmesinin zor olduğunu belirtmiştir.

Aykut (2006) “Günümüzde görsel sanatlar eğitiminde kullanılan yöntemler” çalışmasında; Milli Eğitim kurumlarında Görsel Sanatlar derslerinde, kâğıt, kalem ve boya materyallerinden meydana gelen, kısıtlanmış tekniğe ek olarak yöntem haricinde çalışma ve faaliyetlerin seviyesinin düşük olduğunu belirtmiştir. Ek olarak Görsel Sanatlar eğitim çerçevesinde sorunları ders saatlerinin azlığı, alan eğitimcilerinin yetersizliği, fiziki şartların eksikliği, sınıflardaki öğrenci sayılarının fazlalığı ve diğer iktisadi sorunlar olarak sıralamıştır.

Kahraman (2007) “Sınıf öğretmenlerinin öğretim programını uygularken karşılaştıkları sorunları” araştırdığı çalışmasında; eğitimcilerin programın öğrenme alanlarıyla alakalı düşüncelerinde eğitimciler, öğrenme alanlarının detaylı ve zorlayıcı olduğunu belirtmişlerdir. Eğitimciler ders saatlerinin az olduğunu ve derse gereken değerin verilmediğini açıklamışlardır.

Koç (2008) çalışmasında; Görsel Sanatlar dersinin değerinin kavranması için haftalık ders çizelgelerine bakmanın ve dersin yetersiz bulunan ders saatlerinin yükseltilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ek olarak yetersiz bulunan ders saatleriyle Görsel Sanatlar dersinin hedef hallerine ulaşmasının oldukça zor olduğunu belirtmiştir. Geçmişten günümüze Görsel sanatlar dersinin eğitim sistemindekini yerinin gitgide azaldığını ve bu azalmanın nedeninin anlaşılamadığını belirtip, bunun tam zıttı olması gerektiğini açıklamıştır.

Pekdağ (2011) çalışmasında; Görsel Sanatlar dersinin uygulamada karşılaşılan sorunlarından olan haftalık ders saatinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Çalışma kapsamında ankete katılan eğitimcilerin, görsel sanatlar dersinin haftalık programlarda 1 saat olmasından kaynaklanan öğretim programlarında önerilen faaliyetlerin tümüne erişemediklerini açıklamışlardır.

Kurtuluş (2003) çalışmasında; birey eğitiminde önemli olan Görsel Sanatlar dersinin eğitim kurumlarında gereken konumda olması gerektiğini belirtmiş, fakat günümüze yaklaştıkça yaşanan her değişimde Görsel Sanatlar dersinin değer ve önceliğini kaybetmiş olduğunu açıklamıştır. Görsel Sanatlar derslerinin saat ağırlığının azalmasının, ders hedeflerinin gerçekleşmesinin önünde engel olacak boyutta olduğunu belirtmiştir. Ek olarak bu durumun öğrencilere olumsuz etkiler bıraktığını belirtmiştir.

Şahin (2018) “İlk ve Ortaöğretimde Görsel Sanatlar dersinin yeterliği” çalışmasında; programda bulunan ders saatinin ve sınıf koşullarının yetersiz olmasından dolayı programda belirtilmiş olan kazanımların uygulanabilir olmasına, öğrenciler arasında becerilerin ön safhalara gelmesine engel teşkil ettiği sonucuna varmıştır. Ek olarak güncelde eğitim programlarında yer alan Görsel Sanatlar ders saatinin arttırılması kazanımların nitelikli olarak öğrenciye aktarılmasına katkı sunacağını belirtmiştir.

San (1983) Sanat eğitimiyle ilgili sorunların tamamına ayrı ayrı çözüm yolları aramaya çalışmayı bırakıp, bugün bütün olarak görünen çözüm yolları aramak ve geniş alana seslenen bakış açısıyla üzerinde durmanın değerli olduğu vurgusunu yapmıştır.

Araştırma boyunca bahsedilmiş olan sanat eğitiminin çeşitli sorunları, Görsel Sanatlar ortaöğretim ders programlarını da kapsamaktadır. Sanat eğitimi ve Görsel Sanatlar eğitimiyle ilgili çeşitli sorunların olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bu durumlarda problemin boyutu ve türleri ne olursa olsun tüm kapsamdan önce, ders programlarındaki ders saatlerinin azlığı ile bağdaşmaktadır. Araştırma sonucunda ortaöğretim programının detaylı ve açıklayıcı olduğu, dersin içerik ve birey gelişimi göz önüne alınarak planlandığı fakat ders saatinin ulaşılması hedeflenen kazanımlara ve sunulan programa uyumsuz olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, elde edilen bulgular ve yorumlar çerçevesinde ulaşılan sonuçlara ve önerilere verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Araştırmada Türk Sanat Eğitimi'nde "Görsel Sanatlar" dersinin ortaöğretim ders programlarındaki yerini haftalık ders çizelgeleri açısından değerlendirmek için belirlenen alt amaçlara ilişkin sonuçlar şu şekildedir;

- a) Birinci alt amaç: *"Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinin sınıf düzeyine göre kazanım oranları arasında nasıl bir fark vardır?"*

Birinci alt amaca ilişkin olarak Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinin sınıf düzeyine göre kazanım oranları arasında farklar olduğu ortaya çıkmıştır. Sanat Eleştirisi ve Estetik öğrenme alanı içerisinde 10. Sınıfın, Kültürel Miras öğrenme alanı içerisinde 12. Sınıfın, Görsel Sanatlarda Biçimlendirme öğrenme alanında 9.sınıfın kazanım oranlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Görsel Sanatlar Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı'nın sınıflar arası ve öğrenme alanları arasında farklılıkların olması, öğrenme alanı kazanım ağırlıklarının öğrencinin sınıf düzeyine göre oluşturulmuş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- b) İkinci alt amaç: *"Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinin, ders programlarındaki ders saati ile diğer derslerin ders saatleri karşılaştırıldığında arasında nasıl bir fark vardır?"*

İkinci alt amaca ilişkin olarak Görsel Sanatlar Ortaöğretim (9,10,11 ve 12. Sınıflar) öğretim kurumları incelendiğinde 13 kurumda bazı sınıf düzeylerinde görsel

sanatlar dersinin haftalık ders çizelgelerinde yer almadığı görülmektedir. Fen Lisesi, 11 ve 12. Sınıfta Görsel Sanatlar dersi haftalık ders çizelgesinde yer almamaktadır. Mesleki Teknik Anadolu Lisesi (AMP), 10,11 ve 12. Sınıfta Görsel Sanatlar dersi haftalık ders çizelgesinde yer almamaktadır. Mesleki Teknik Anadolu Lisesi (ATP), 10,11 ve 12. Sınıfta Görsel Sanatlar dersi haftalık ders çizelgesinde yer alamamaktadır. Ek olarak ders programlarında Görsel Sanatlar dersinin ortaöğretim ders çizelgelerinde saat oranının farklılık gösterdiği görülmektedir. Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi incelendiğinde genel olarak 2 saat olan Görsel Sanatlar dersinin bazı sınıf düzeylerinde saat sayısının çok düşük olduğu görülmektedir. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi 10,11 ve 12. Sınıfta, Anadolu İmam Hatip Lisesi 10,11 ve 12. Sınıfta, Sosyal Bilimler Lisesi 10. Sınıfta, Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Halk Müziği) 10. Sınıfta Görsel Sanatlar ders saatinin 1 saat olduğu görülmektedir.

Genel olarak Ortaöğretim kurumlarında görsel sanatlar dersinin seçmeli dersler arasında yer aldığı görülmektedir. Görsel Sanatlar dersinin haftalık ders çizelgelerinde geri planda kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

- c) Üçüncü alt amaç: *“Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersi, ders saati açısından programda sunulan kazanımlar için yeterli midir?”*

Üçüncü alt amaca ilişkin olarak programda sunulan kazanımlar, açık ve anlaşılır, birey gelişimine katkı sunacak biçimde zengin olarak sunulmuştur. Ancak Ortaöğretim kurumları Görsel Sanatlar dersi haftalık ders çizelgeleri incelendiğinde, programda sunulan kazanımları bu kadar sınırlı ders saati içerisinde öğrenciye kazandırmanın çok zor olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın amacı kapsamında belirtilmiş olan alt amaçlarda dikkate alındığında, araştırma sonucunda Görsel Sanatlar dersinin, bireyin yaşam süreci boyunca hayatının her alanına kazanımlar sunmakta, yaratıcılığını ortaya çıkartmakta, gelişimine destek sağlanmaktadır. Eğitimin her kademesinde olması gerektiği gibi ortaöğretim kurumlarında da öğrencinin sanat derslerine sürekli maruz kalması gerekmektedir. Görsel Sanatlar dersi (9,10,11 ve 12. Sınıf) Öğretim Programında belirlenmiş olan kazanımlara bireyin ulaşabilmesi için haftalık ders çizelgelerinde ders saati arttırılmalıdır. Sanat eğitiminin kazanımları göz önünde bulduğunda Görsel sanatlar derslerinin tüm

Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesinde zorunlu dersler arasında yer alması sağlanmalıdır.

6.2. Öneriler

1. 9,10,11 ve 12. Sınıf öğrencilerinin öğretim programında hedeflenen kazanımlara ulaşabilmesi için, ders çizelgelerinde tekrar düzenlemeye gidilmesi, Görsel Sanatlar dersinin saatinin yükseltilmesi gerektiği düşünülmektedir.

2. 9,10,11 ve 12. Sınıflar ortaöğretim kurumlarında Görsel Sanatlar dersinin seçmeli dersler arasından çıkarılıp, zorunlu ders olarak haftalık çizelgelerde yer alması kazanımların eksiksiz olarak her yaş ve sınıf düzeyinde eşit dağılım göstereceği düşünülmektedir.

3. 9, 10, 11 ve 12. Sınıf ortaöğretim kurumlarında Görsel Sanatlar dersinin haftalık çizelgelerde 6 ya da 8 ders saati yapılması önerilmektedir. Böylece öğrenciler derse daha fazla maruz kaldıkları için kazanımların daha kalıcı ve daha etkili olacağı düşünülmektedir.

4. Millî Eğitim Bakanlığı'nın oluşturacağı alan uzmanlarının aracılığıyla, içerisinde kazanımların yer aldığı ve bu kazanımlara yönelik soruların bulunduğu "Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğrenci Kitabı" hazırlanması önerilmektedir. Böylece öğrenciler kazanımlarının daha fazla farkına varacaklardır.

5. Sonraki araştırmalarda 9,10,11 ve 12. Sınıflar Öğretim Programlarının kazanımlarının uygulanabilirliğini ölçmek açısından öğrenciler üzerinden anket çalışması yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akkurt, S., & Boratav, O. (2018, 12 28). Neden Sanat Eğitimi ? *International Journal of Scholars in Education*, 1(1), 54-60. Ocak 15, 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ueader/issue/41849/482705> adresinden alındı
- Allahverdiyev, M. (2020). Görsel Sanatlarda Eğitime Yönelik Yapılmış Olan Akademik Çalışmaların İçerik Analizi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 60-65. Şubat 17, 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turksosbilder/issue/58519/827860> adresinden alındı
- Alpaslan Asiltürk, S. (2019). Türkiye'de Görsel Sanatlar Dersinin Tarihsel Gelişimi Ve Paydaşların Görsel Sanatlar Eğitime Yönelik Algı Ve Beklentileri (Yayınlanmamış doktora tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Artut, K. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri* (6. b.). Ankara: Anı.
- Aşılioğlu, B., Savaş, B., Şahin, Ç., Aydoğan, İ., & Genç, S. Z. (2014). *Öğretim İlke Ve Yöntemleri*. (M. Arslan, Dü.) Ankara: Anı.
- Ayaydın, A. (2015). *Çoklu Zeka Tabanlı Görsel Sanatlar Eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Ayaydın, A. (2017, Mayıs 1). Çoklu Zeka Tabanlı Görsel Sanatlar Eğitiminde Bir Öğretim Yöntemi Olarak Müze Eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(214), 9-21. Mayıs 7, 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36135/405914> adresinden alındı
- Aykut, A. (2006). Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitimde Kullanılan Yöntemler. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 33-42. Nisan 17, 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erusosbilder/issue/23754/253102> adresinden alındı
- Baltacı, H., & Eker, M. (2019). Türkiye'de İlk Ve Ortaoku Öğrencilerinin Yaratıcılıklarının Gelişmesinde Görsel Sanatlar Eğitiminin Önemi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(71), 1089-1102. doi: 10.17755/esosder.454344
- Başbuğ, F., & Başbuğ, Z. (2016). Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar. *Akdeniz Sanat*, 9(18), 74-98. Ocak 19, 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akdenizsanat/issue/27665/291636> adresinden alındı
- Başkanlığı, T. M. (2017, Temmuz 18). *Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine...* Mart 6, 2022 tarihinde MEB: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf adresinden alındı

- Bozok, G. (2021, Ocak). Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Öğretim Programında Yer Alan "Kültürel Miras" Öğrenme Alanına Yönelik Algıları (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Denizli: Pamukkale Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2012). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2020). *Sanat Eğitimi Ve Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükkaragöz, S. (1997). *Program Geliştirme* (2. b.). Konya: Özel.
- Çalışır, S. (2021, Temmuz). Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (Ortaokul) ve Görsel Sanatlar Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda Çevre Eğitimi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çoban, A., & Erkuzu, D. (2018). Türk Eğitim Sisteminde Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*(25), 275-294. doi:10.16990/SOBIDER.4284
- Daş, K. (2008). Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Resim Dersine Karşı İlgi ve Tutumlarını Belirleyen Etmenler(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirel, Ö. (1992). Türkiye'de Program Geliştirme Uygulamaları. (7), 27-43. H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Dorukan, N. (2009). İlköğretim Kurumlarındaki Görsel Sanatlar Dersinin Uygulamaları ve Sonuçları(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara: Anı.
- Erkuzu, D. (2019). Görsel Sanatlar Öğretim Programları İle İlgili Gelişmelerin Değerlendirilmesi (1924-2018 Arası) (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Diyarbakır: Dicle Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ertürk, M. (2013). İlköğretim II.Kademe Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 3(1), 78-94. Aralık 23, 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ajes/issue/1528/18748> adresinden alındı
- Etike, S. (1995). *Sanat Eğitimi Yazıları*. Ankara: İlke.
- Fidan, N. (2012). *Okulda Öğrenme Ve Öğretme*. Ankara: Pegem Akademi .
- Figen, K., Yanpar Yelken, T., Semerci, Ç., Arslan, A., Tanrıseven, I., Cengizhan, S., . . . Efendioğlu, A. (2015). *Öğretim İlke Ve Yöntemleri İçinde*. (T. Y. Yelken, & C. Akay, Dü) Ankara: Anı.
- Gelen, İ. (2022). *Program*. Mayıs 9, 2022 tarihinde OMÜ: <https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/ismailgelen/134659/1->

Program%20Ogeleri%20Cesitleri%20Ozellikleri%20Ornekleri%20Yararlari.pdf adresinden alındı

Gelen, İ. (tarih yok). *Program.* ayvs. omu.edu.tr: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:1BPKBsZ3fMYJ:https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/ismailgelen/134659/1-Program%2520Ogeleri%2520Cesitleri%2520Ozellikleri%2520Ornekleri%2520Yararlari.pdf+&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr> adresinden alındı

Göknur, Ş. (2011). İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın Kazanımlar Boyutunun Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güneş, A. (2016). Ortaokullardaki Görsel Sanatlar Dersinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 6(2/1), 303-318. Ocak 1, 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buyasambid/issue/29812/320644> adresinden alındı

Hacısalıhoğlu, Ö. (2013). Ortaöğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Tarihi Çevre Ve Müze Bilincinin İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kahraman, A. D. (2007). Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri ve Çözüm Önerileri (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 1(1), 62-80. Mart 19, 2022 tarihinde https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/ozgubulut/129744/Sosyal_Hizmet_E_Dergi_SOSYAL_BILIMLERDE.pdf adresinden alındı

Karayağmurlar, B. (1990). Sanatta Yaratıcılık ve Eğitim (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaya, B. (2015). Görsel Sanatlar Dersinin Öğrenciye Özgüven Kazandırmada Etkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta Eğitim*. Ankara: Pegem A.

Kırıçoğlu, O. T. (2005). *Sanatta Eğitim* (3 b.). Ankara: Pegem Akademi.

Kırıçoğlu, O. T. (2005). *Sanatta Eğitim- görmek, öğrenmek, yaratmak*. Anakara: Pegem A.

Koç, E. (2008). İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim- İş) Dersi Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Koç, G., Korkmaz, İ., Çoşkun, M. K., Sarı, M., Ünver, N., Tok, Ş., & Tok, T. N. (2017). Öğretim İlke Ve Yöntemleri. (A. Doğanay, Dü.) Ankara: Pegem Akademi.

- Kurtuluş, Y. (2002). İlköğretimde Resim-İş Derslerinin Haftalık Ders Dağıtımı İçindeki Yeri ve Öğrenciler Üzerindeki Etkileri. 153-154. Milli Eğitim Dergisi. Ağustos 29, 2022 tarihinde https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/153-154/kurtulus.htm adresinden alındı
- Küçükahmet, L. (2009). *Program Geliştirme Ve Öğretim*. Ankara: Nobel.
- MEB. (2006). *Görsel Sanatlar Dersi (1-8.Sınıflar) Öğretim Programı Kılavuzu* (1. b.). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi.
- Mercin, L., & Alakuş, A. O. (2007). Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*(9), 14-20. Ocak 2, 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/zgefd/issue/47960/606798> adresinden alındı
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Görsel Sanatlar Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı*. Haziran 6, 2021 tarihinde Müfredat: [http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018120204014821-gorsel%20sanatlar%20dop%20\(2\).pdf](http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018120204014821-gorsel%20sanatlar%20dop%20(2).pdf) adresinden alındı
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973, 6 14). Şubat 8, 2022 tarihinde Milli Eğitim Temel Kanunu- Mevzuat: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> adresinden alındı
- Ocak, G. (2017). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343. Şubat 28, 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ogusbd/issue/10997/131612> adresinden alındı
- Özsoy, V. (2006). *Görsel Sanatlar Eğitimde Uygulamalar*. Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Özsoy, V. (2007). *Görsel Sanatlar Eğitimi: Resim-İş Eğitiminin Tarihsel Ve Düşüncesel Temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim.
- Özsoy, V. (2015). *Görsel Sanatlar Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Pekdağ, G. N. (2011). İlköğretim Görsel Sanatlar Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Peşkersoy, E., & Yıldırım, O. (2008). *İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi 1-8. Sınıflar Öğretmen Kılavuzu Kitabı*. İstanbul: Devlet Kitapları Kelebek.
- San, İ. (1983). Sanat Eğitim. 15(1), 15-19. Ankara Üniversitesi Eğitim Dergisi.
- San, İ. (1983). *Sanat Eğitimi Kuramları*. Ankara: Tan.
- San, İ. (2008). *Sanat ve Eğitim*. Ankara: Ütopya.

- Sel, R. (1972). *Anaokulunda Oyun* (2. b.). Ankara: Ayyıldız.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. (2015). *Örnekleriyle Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara: Anı.
- Şahin, A. (2018). İlk ve Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersi'nin Yeterliği (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı*. Temmuz 2, 2021 tarihinde Müfredat.MEB: <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018121111026326-GORSEL%20SANATLAR.pdf> adresinden alındı
- Tuna, S. (2020). Türkiye Ve Bazı Avrupa Ülkelerindeki Ortaokul Görsel Sanatlar Ders Programlarının Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*. (1982, 10 18). Ocak 4, 2022 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasası: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf> adresinden alındı
- Tyler, R. W. (2014). *Eğitim Programının ve Öğretiminin Temel İlkeleri*. (M. E. Rüzgar, & B. Aslan, Çev.) Ankara: Pegem.
- Ünver, E. (2016). Neden ve Nasıl Sanat Eğitimi. *İdil Dergisi*, 5(23), 865-878. doi:10.7816/idil-05-23-05
- Yazar, T., Aslan, T., & Şener, S. (2014). Sanat Eğitimi Sorunu Olarak Ülkemizde İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Sanat Eğitimine Olan İlgisizlik Sebepleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 593-605. doi:10.7822/omuefd.33.2.18
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yolcu, E. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Yurdakal, İ. H. (2019). 2018 Görsel Sanatlar Öğretim Programındaki Kazanımların Uygulanabilirliğinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(223), 231-244. Ocak 5, 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/48112/609102> adresinden alındı

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLERİ

Adı ve Soyadı : İrem Melahat USTAOĞLU

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lisans : Giresun Üniversitesi, 2016-2020

T.C.
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI BENZERLİK RAPORU FORMU

FORM
TEZLİ YL-16

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı ve Soyadı	İrem Melahat USTAOĞLU
Öğrenci Numarası	2021201105
Ana Bilim/ Ana Sanat Dalı	Resim
Bilim / Sanat Dalı	Resim/ Tezli Yüksek Lisans
Danışman Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Osman ALTINTAŞ
Tez Başlığı (Türkçe)	Türk Sanat Eğitiminde Ortaöğretim Görsel Sanatlar Ders Programları

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 79 sayfalık kısmına ilişkin, 19/09/2022 tarihinde Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 11'dir.

Filtreleme Tip 1 (maksimum %30) ☒

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça dâhil,
- 3- Alıntılar dâhil.

Filtreleme Tip 2 (maksimum %10) ☐

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç,
- 3- Alıntılar dâhil,
- 4- 5 Kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Tarih ve İmza

İrem Melahat USTAOĞLU

Danışman Onayı
UYGUNDUR

Prof. Dr. Osman ALTINTAŞ

Enstitü Onayı
UYGUNDUR

AÇIKLAMALAR

1. Lisansüstü tezler, savunma öncesinde intihal program raporu ile birlikte Enstitüye teslim edilir.
2. İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar dahil" en fazla %10, "alıntılar dahil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).